

Centre of Expertise
**Brede Welvaart &
Nieuw Ondernemerschap**

Powered by *avans*

Iets doen, hoe doe je dat?

Een toolkit voor het ontwikkelen
van agency in systeemverandering

Ine Mols

Introductie

Veel opleidingen streven ernaar om hun studenten op te leiden tot change agents, impactmakers of veranderaars. Maar hoe help je studenten eigenlijk bij het vergroten van hun agency? Hoe zorg je ervoor dat je handelingsruimte ervaart als individu, als het gaat om grootse systeemveranderingen?

Deze toolkit is gebaseerd op een aantal pijlers

- Om actuele grote maatschappelijke uitdagingen op te lossen, is een verandering van het economisch systeem nodig.
- Om een systeemtransitie te volbrengen zijn veel verschillende rollen nodig.
- Studenten ervaren momenteel weinig agency, omdat ze een beperkt beeld hebben van mogelijke acties en geen rol voor zichzelf zien.
- Naast een overzicht van *rollen*, hebben studenten ook behoefte aan een overzicht van *handelingsgebieden*.
- Zelf acties formuleren en verkennen, draagt meer bij aan agency dan lijsten met voorbeeldacties zien.

Deze pijlers worden nader uitgelegd in het begeleidende boekje, welke samen met alle aanvullende lesmaterialen te vinden is op:

www.toolkit-agency-hbo.nl

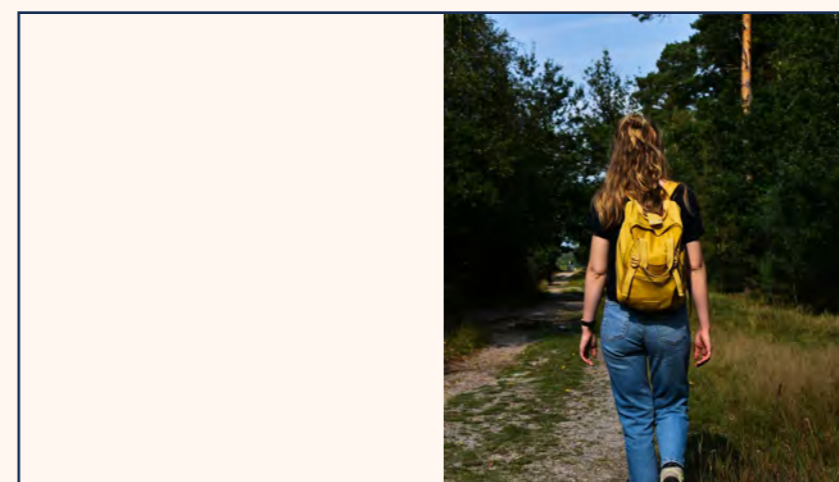

Hoe te werk gaan?

- De werkvormen in dit lespakket kunnen op veel verschillende manieren ingezet en gecombineerd worden. Ze zijn allemaal vrij te combineren, afhankelijk van de aansluiting bij de module en leerdoelen.
- Uit het onderzoek is gebleken dat de werkvormen uit 'inspiratie' 'toekomstbeeld' en 'rolmodellen' erg helpen om bij de studenten een brede basis te creëren. Om werkelijk agency te vergroten kan er toegewerkt worden naar een persoonlijk actieportfolio en een rolbeschrijving, door de werkvormen binnen 'acties' en 'eigen rol' in te zetten. Deze opbouw wordt in het boekje nader toegelicht
- Alternatieve combinaties voor kortere of uitgebreidere werkvormen, eventueel verbonden aan projecten, worden eveneens in het boekje gegeven.

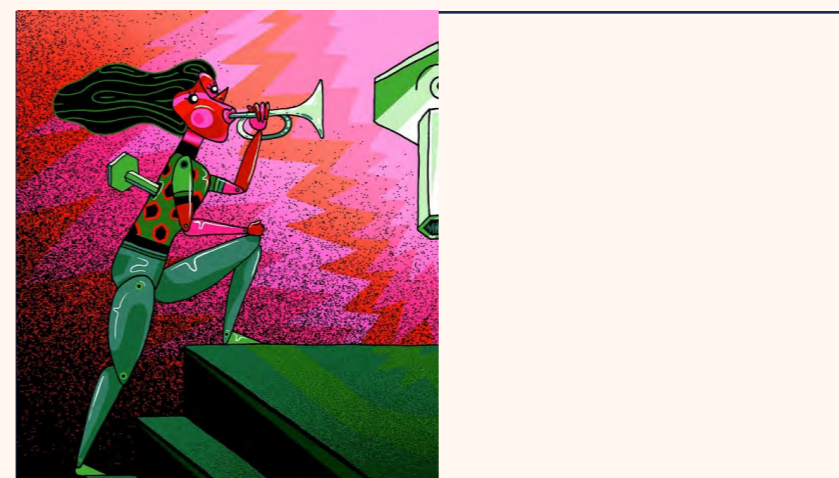
Handleiding bij deze toolbox

Elke werkvorm is uitgewerkt in een aantal slides

Docent informatie

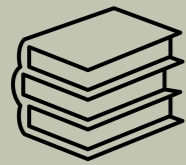
Slides met een foto rechts bieden de uitleg van de werkvorm, geschreven voor de docent. Daaropvolgend volgt vaak een slide met specifieke tips.

Les slides

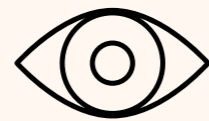
Slides met een foto links kunnen, indien gewenst, direct in lessen gebruikt worden. Ze bieden een houvast voor de werkvorm en kunnen aangepast worden om in de eigen lessen in te passen.

Overzicht Werkvormen

Inspiratie

- Theorie en modellen
- Podcastwandeling
- Impactgalerij maken

Toekomstbeeld

- Droombeeld en doembeeld
- Puzzel vol hoop
- Pockets of future

Acties

- Actiebrainstorm
- Actie-analyse
- Actieruimte vergroten
- Actie-experimenten
- Actiewaaier maken

Rolmodellen

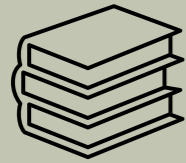
- Rolmodellen analyseren
- Irritatiemodel met kwadranten-oefening
- Rolmodellen interview

Je eigen rol

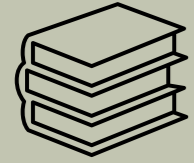
- Je houding verwoorden
- Ik weet nog goed dat
- Je rol beschrijven

Overzicht Werkvormen

Inspiratie

- Theorie en modellen
- Podcastwandeling
- Impactgalerij maken

Inspiratie

DOCENTINFORMATIE

Theorie

Boeken, artikelen, modellen

Wat: Tiplijst met leesmateriaal als achtergrond voor docent én student

Duur: variabel

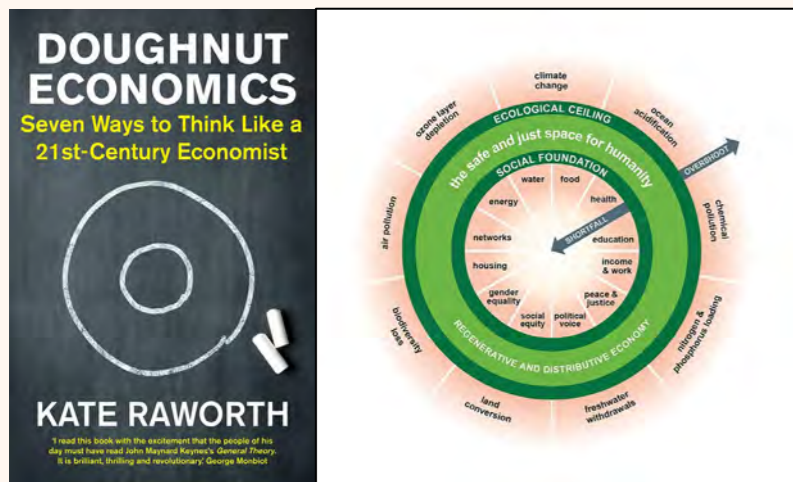
Werkvorm: niet uitgewerkt als werkvorm

Vooraf: n.v.t.

De nadruk van dit lespakket ligt op het ontwikkelen van een persoonlijke rol in de transitie naar een nieuwe economie. Het verdiepen in modellen van de nieuwe economie, de noodzaak van systeemverandering of bredere theoretische perspectieven zijn daarom in principe geen onderdeel van dit lesplan. Desalniettemin wordt hier een kort overzicht gegeven van belangrijke theoretische bronnen die als achtergrond voor het onderzoek gediend hebben en die uiteraard ook door studenten gebruikt kunnen worden om zich verder in de theoretische kant van het thema te verdiepen.

Nog meer tips? Een uitgebreide lijst boeken, podcasts en documentaires is te vinden onder de werkvorm impactgalerij

Doughnut Economics

Boek wat op zeer goede en toegankelijke manier beschrijft welke alternatieve modellen voor een toekomstbestendige economie nodig zijn.

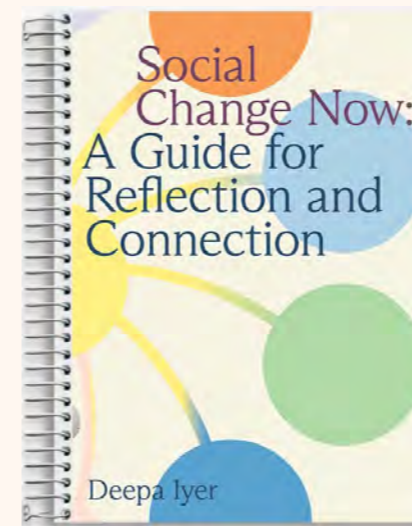
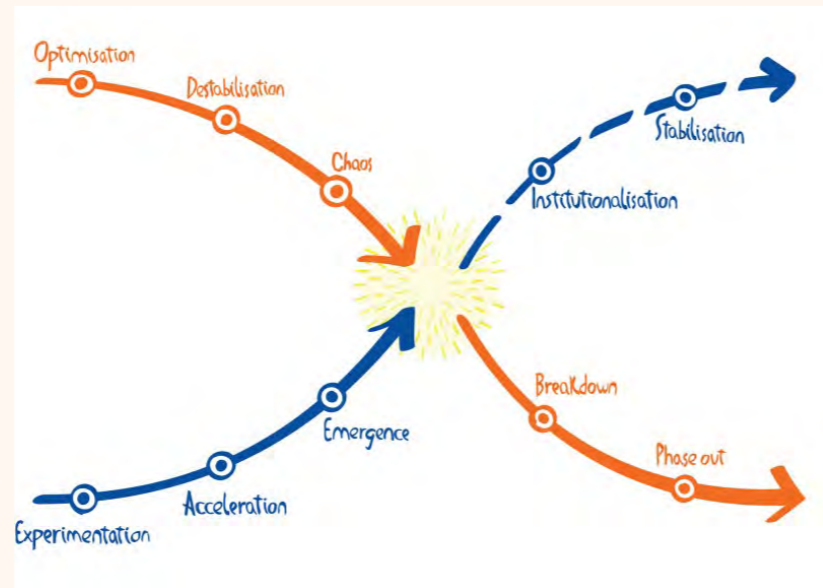
Het donut model sluit bij veel studenten aan, omdat het zowel de planetaire grenzen als de sociale behoeftes meeneemt. Ook de andere modellen en schema's die vergeleken worden tussen 'oud' en 'nieuw' denken zijn erg behulpzaam in het begrijpen van de verbinding tussen veel hedendaagse problemen en het economisch systeem.

Bron: [DRIFT-Rapport-Staat-van-Transitie.pdf \(eur.nl\)](#)

Transitiecurve (Drift)

Model wat helpt transitie te beschrijven en begrijpen. Kan ook gebruikt worden om positie van rol te bepalen

Bron: [DRIFT-Rapport-Staat-van-Transitie.pdf \(eur.nl\)](#)

Social Change Now

Model en werkboek waarin rollen voor (sociale) transitie worden beschreven. Het centrale model beschrijft tien rollen die nodig zijn om een transitie naar sociale rechtvaardigheid te volbrengen. De rollen geven een zeer goede diversiteit weer, waarmee duidelijk wordt dat iedereen op een eigen manier kan bijdragen. Dit model vormt de basis voor de werkvormen over de eigen rol.

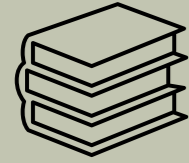
Bron: [Social Change Now Guide — The Social Change Map](#)

Betekenis economie

In betekenis economie wordt een hele alternatieve manier om de economie te benaderen gepresenteerd. Het boek is op pakkende en unieke manier samengevat in het stripboek "Alles naar de tyfus". Een erg aansprekende vorm om met studenten te gebruiken en het gesprek mee aan te gaan.

Bron: [Nieuw boek van Kees Klomp: Betekenis economie | Noordhoff](#) en [Betekenis economie in een stripboek - De Betere Docentenkamer](#)

Inspiratie

DOCENTINFORMATIE

Podcastwandeling

Iets doen, hoe doe je dat?

Wat: Inspiratie opdoen over de zoektocht naar 'iets doen'

Duur: 25 min + circa 15 min nabespreking

Werkvorm individuele wandeling + groepsgesprek

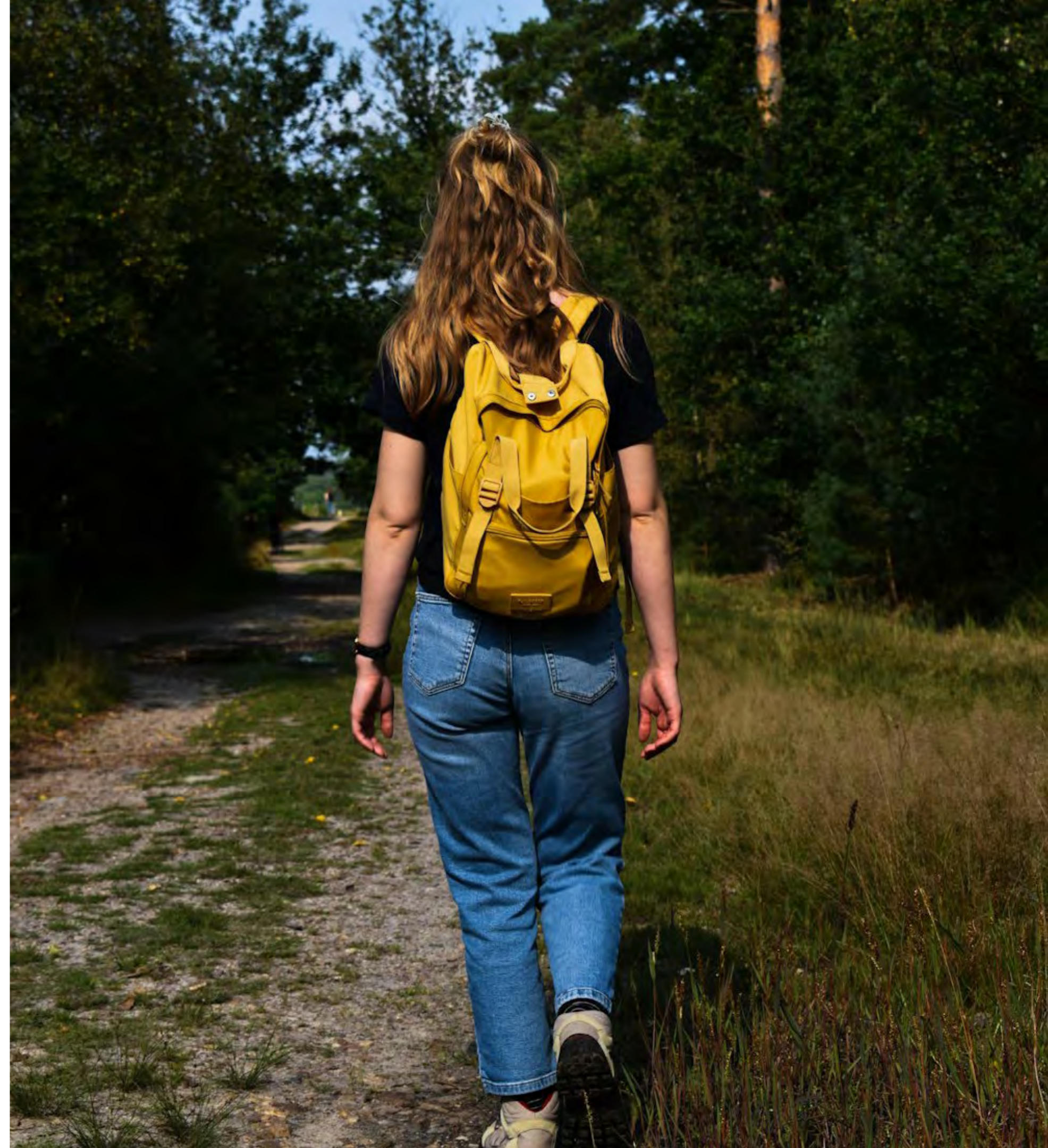
Vooraf: vraag studenten oortjes mee te nemen

In de podcast "Iets doen, hoe doe je dat?" deelt presentatrice Nikki Dekker haar zoektocht naar wat ze kan doen om een positieve impact te maken. De podcast wordt geluisterd tijdens een pauzemoment, waarin de studenten een rondje wandelen. Een fijne opdracht in een eerste bijeenkomst, die eventueel herhaalt kan worden met alle drie de afleveringen. Door de podcast gelijktijdig te luisteren en direct na te bespreken komt deze het beste tot zijn recht, maar de podcast kan uiteraard ook als huiswerk gegeven worden.

De nabespreking biedt goede kansen om te praten over wat activisme betekend, welke rollen mensen zoal nemen en welke acties deze mensen nemen. Vaak kan er ook een brug gemaakt worden naar actualiteiten rondom protesten en activisme.

Mogelijke leerdoelen:

- De student maakt kennis met meerdere vormen van impact maken zodanig dat de eigen blik verruimt wordt.
- De student krijgt inzicht in de zoektocht naar impact maken, zodanig dat er ruimte ontstaat voor het delen van eigen twijfelen en zoeken.
- De student doet inspiratie op voor verschillende mogelijke acties zodanig dat het actie-spectrum verbreed wordt. (dit kan verbonden worden aan de werkvorm actie brainstorm)

Inspiratie

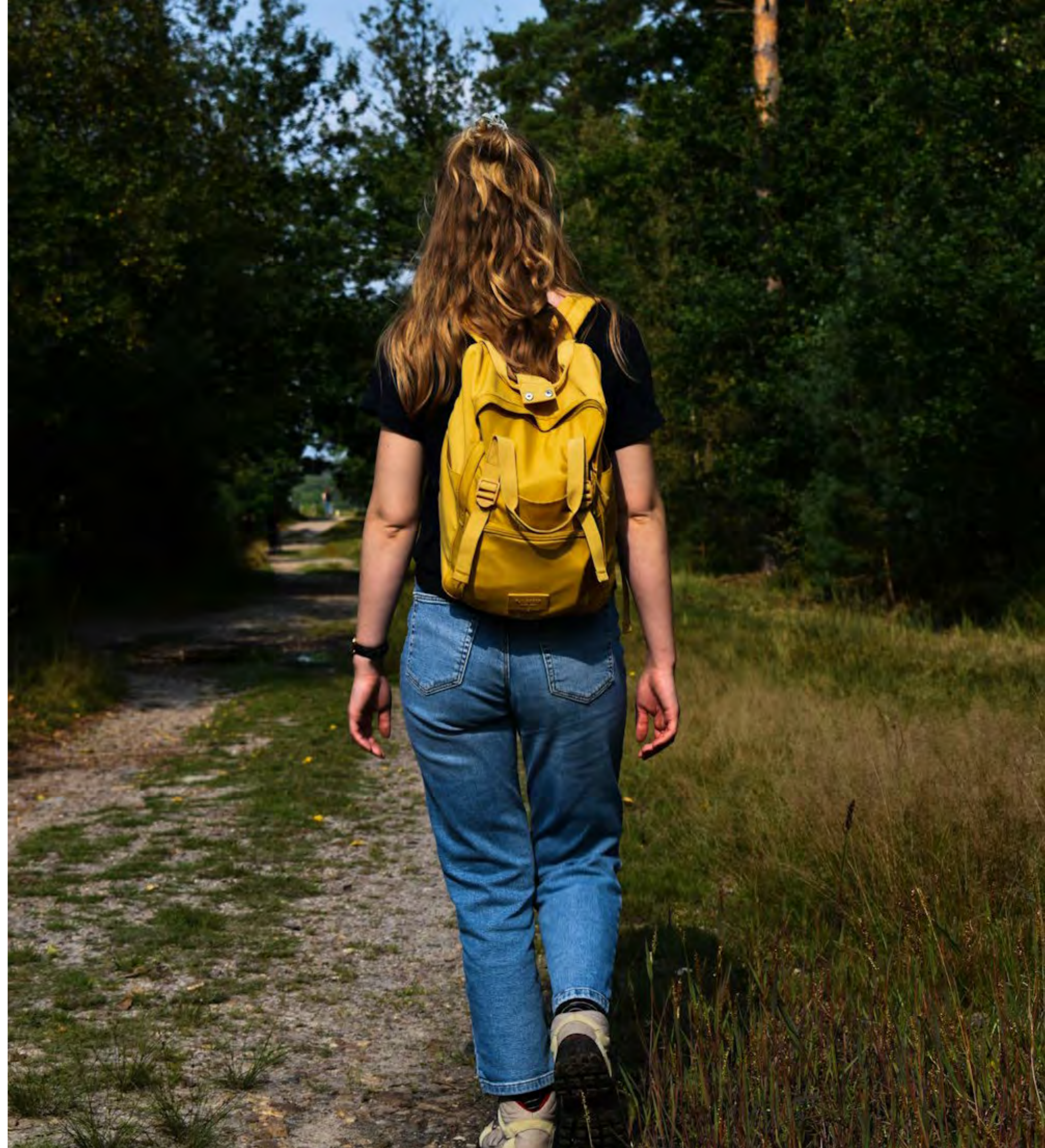
DOCENTINFORMATIE

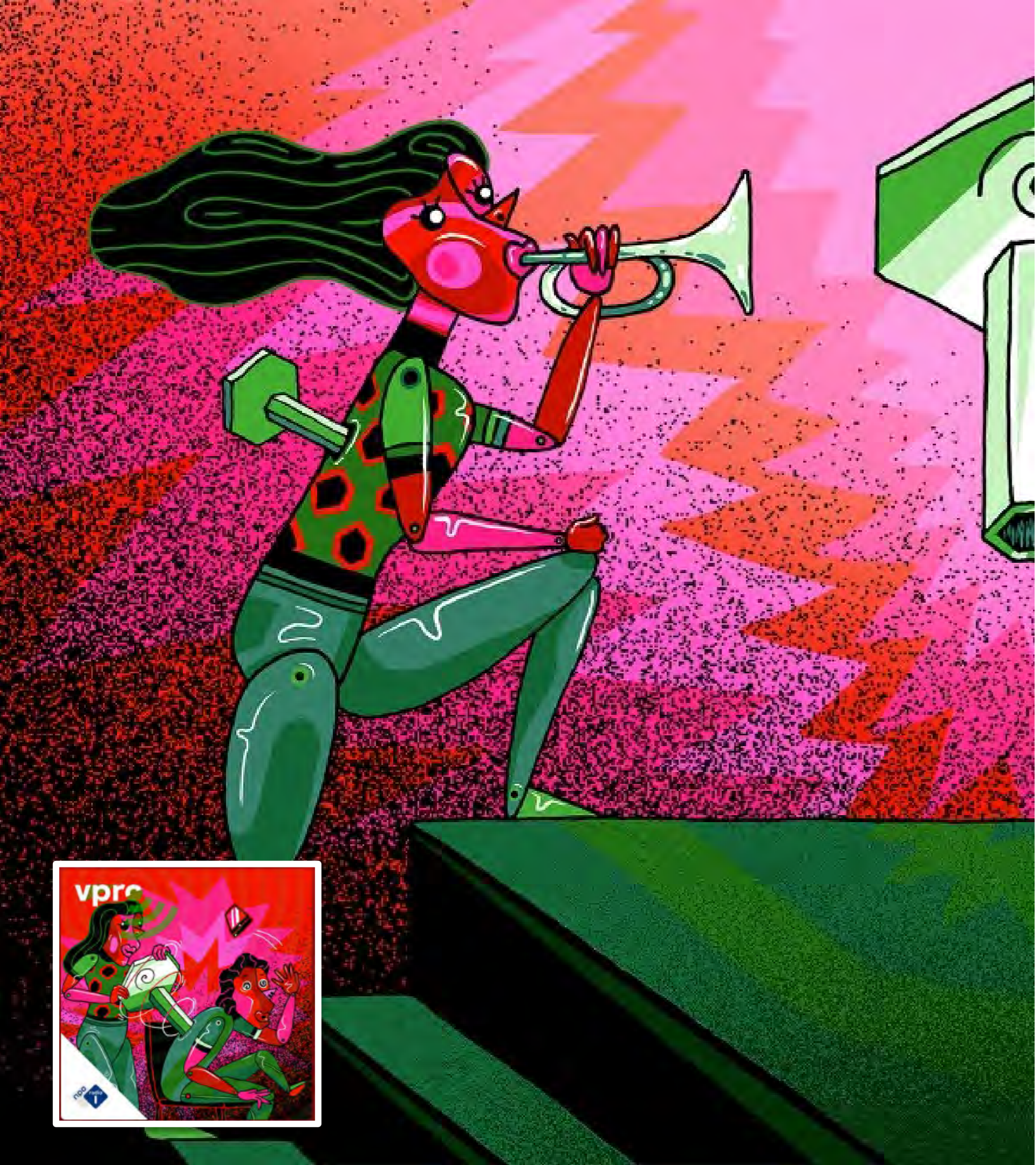
TIPS

Podcast wandeling –

Iets doen, hoe doe je dat?

- Het kan helpen om de studenten al voor de wandeling een concrete luister opdracht mee te geven.
- In de nabespreking kun je een lijst maken met alle acties die terugkomen in de podcast. De volgende acties komen in aflevering 1 in elk geval terug:
 - Met een bord op de dam stam
 - Erbij zijn (zonder te scanderen)
 - Sympathisant zijn (onder het topje van de ijsberg)
 - Een kritische expositie bezoeken
 - Een lespakket maken
 - Lid zijn van een politieke partij
 - Lid zijn van meerdere politieke partijen
 - “kennis op een onverwachte manier door je strot duwen”
 - Kunst maken
 - Mensen een spiegel voorhouden
 - Een column / ingezonden brief schrijven (voor de krant)
 - Een feministisch tijdschrift oprichten
 - Een boek schrijven
 - Politici opbellen
 - Politiek debat bezoeken (en politici aanspreken)
 - Een podcast maken over je zoektocht
- Veel studenten herkennen zich in het gevoel “ik ga echt niet met een bord op de dam staan”. Dit kan een mooi aanknopingspunt zijn om in gesprek te gaan over wat ‘activisme’ betekend en of ze vinden dat de andere acties wel of niet activisme zijn.

LES SLIDES

Podcast wandeling

Iets doen, hoe doe je dat?

Ga naar Spotify en zoek de podcast ["Iets doen, hoe doe je dat?"](#)

Ga een rondje wandelen en luister aflevering 1 (25 min).

Denk ondertussen na:

- Welke verschillende mensen hoor je?
- In wie herken je jezelf het meest?
- Over wie verbaas je je het meest?

LES SLIDES

Podcast nabespreking

Iets doen, hoe doe je dat?

In wie herken je jezelf het meest?

- Presentatrice Nikki Dekker
- De activisten op straat
- Activist: Devika Partiman
- Hoogleraar: Jacquélien van Stekelenburg
- Kunstenaar: Tinkebell

Wat vind je van de verschillende vormen van activisme die aan bod komen?

Welke verschillende soorten acties komen terug in de podcast?

Inspiratie

DOCENTINFORMATIE

Impactgalerij maken

Wat heeft je blik bepaald?

Wat: Reflecteren op wat je blik op de economie beïnvloed heeft

Duur: afhankelijk van invulling, minimaal circa 30 min

Werkvorm diverse mogelijkheden

Vooraf: Bij voorkeur kaartjes als huiswerk laten invullen

In de impactgalerij kijken studenten terug op dingen die invloed hebben gehad op de manier waarop ze kijken naar de economie, de maatschappij en/of duurzaamheid. Vaak genoemde voorbeelden zijn bijvoorbeeld de documentaires Seaspiracy of Kiss the ground. Door deze ervaringen uit te wisselen ontstaat er meer inzicht in hoe mensen naar economische systeemverandering kijken. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om samen verder te verdiepen. Op de volgende slides staan hiervoor twee werkvormen uitgewerkt, in de eerste ligt de nadruk op uitwisselen van perspectieven. In het tweede wordt een fictief evenement gecreëerd waarmee studenten denken anderen mee te krijgen.

Mogelijke leerdoelen

- De student maakt een overzicht van welke ervaringen impact hebben gemaakt op diens zienswijze, zodanig dat er meer bewustwording ontstaat over hoe je wereldbeeld verandert over de tijd.
- De student wisselt inspiratie uit met anderen, zodanig dat een persoonlijk plan gemaakt kan worden om zich verder te verdiepen in systeemverandering.

Inspiratie

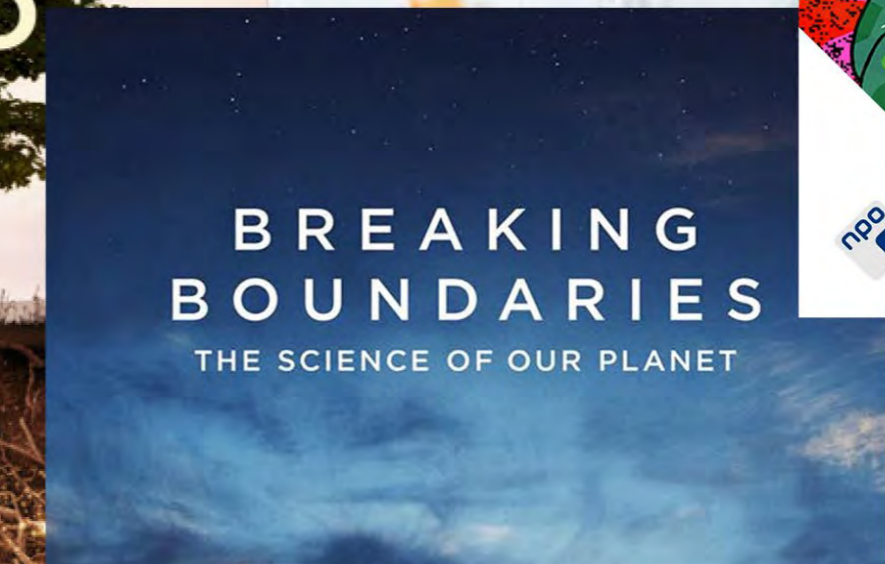
DOCENTINFORMATIE

TIPS

Impactgalerij maken

Wat heeft je blik bepaald?

- Vinden de studenten het lastig om tot invulling van de impactgalerij te komen? Dan kunnen de volgende vragen richting geven:
 - Heb je wel eens een film of documentaire gezien die heeft veranderd hoe je naar de wereld kijkt?
 - Heb je wel eens iemand gesproken die diepe indruk op je gemaakt heeft? Dat kan ook gaan om 1 ding of zin die die persoon gezegd heeft.
 - Heb je wel eens een plek bezocht, een expositie, museum of monument waar een hele andere zienswijze of religie centraal staat?
- Wanneer de studenten elk een aantal kaartjes hebben ingevuld, kun je deze samenbrengen op een inspiratie-muur. Laat de studenten hiervoor de kaartjes clusteren, dit kan bijvoorbeeld per type bij elkaar gehangen worden maar kan ook op basis van hoe het impact op de studenten heeft gehad.
- Zeker wanneer de groep een eigen lokaal heeft, waar vaker aan een gerelateerd project gewerkt wordt, kan dit een mooi referentiepunt worden.
- In de les slides worden twee verschillende werkvormen aangeboden: in de eerste maken studenten op basis van de uitwisselingen van de galerij een individueel plan om zich verder in systeemverandering te verdiepen. In de tweede werkvorm cureert elke groep een fictief festival: hoe zou je anderen informeren en activeren over dit onderwerp?

Meer inspiratie nodig?

Lastig om tot een goede impactgalerij te komen? Onderstaande media werden in het onderzoek regelmatig genoemd en/of hebben we zelf in lessen gebruikt.

Documentaires en films

- Tipping Point
- Breaking Boundaries:
the science of our planet
- Seaspiracy / Cowspiracy
- When they see us (mini serie)
- Freedom Writers (film)
- Don't look up (film)
- Devil's avocado ([link](#))
- STRAF ([link](#))

Boeken

In aanvulling op de boeken uit de basis:

- Hoe gaan we dit uitleggen
 - Jelmer Mommers
- Nu het nog kan
 - Extinction Rebellion
- Er is wel een alternatief
 - Hans Rodenburg & Noortje Thijssen
- Voorlevers van de nieuwe samenleving
 - Jelleke de Nooy van Tol
- Thrive
 - Kees Klopm & Sinta Oosterwaal
- Handboek voor de jonge rebel
 - Esther Crabbendam & Eline Peters
- Ben jij al activist
 - An Kramer
- Dit gebeurt er als je duurzaam gaat leven
 - Marije van der Made

Artikelen

- Het waterwerk van ons geld – [Follow the money](#)
- Emy Demkes over Europese wetgeving voor ketenverantwoordelijkheid – [De correspondent](#)
- MVO-Nederland over de [Nieuwe Economie Index](#)
- Ingrid Robeyns over Limitarisme – [Universiteit Utrecht](#)

Podcasts

- Boontjes doppen
 - Diverse relevante afleveringen, bijvoorbeeld met [Tim Hofman](#) of [Yousef Gnaoui](#)
- De Tussenruimte ([link](#)) – 7-delige podcast serie als 'uitnodiging' om je te bemoeien met de economie
- Damn Honey
 - Diverse relevante afleveringen, bijvoorbeeld met [Mirjam de Rijk](#) over kapitalisme of met [Sara Dubbelman](#) over fast fashion
- Universiteit van Nederland:
[442](#) Verpest Kapitalisme onze economie

kleur in of kruis aan:

Naam / Titel:

Welke inhoud maakte indruk op je?

Op welke manier heeft dit je blik op de economie veranderd?

LES SLIDES

Impactgalerij maken

Stap 1: kaartjes individueel invullen

Stap 2: onderling uitwisselen – eerst in tweetallen alle kaartjes bespreken.

Stap 3: klassikaal een 'muur van inspiratie' maken waarin de kaartjes geclusterd hangen.

Vervolg:

- eigen plan maken voor verdieping
 - Bijvoorbeeld met:
 - Categorie die je nog niet hebt
 - Tip van een ander

kleur in of kruis aan:

Naam / Titel:

Welke inhoud maakte indruk op je?

Op welke manier heeft dit je blik op de economie veranderd?

LES SLIDES

Impactgalerij maken

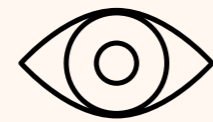
Alternatieve werkvorm: een Festival voor systeemverandering

Stap 1: kaartjes individueel invullen

Stap 2: Cureer als groep een fictief evenement of festival waarin je bezoekers probeert te overtuigen van het belang van systeemverandering.

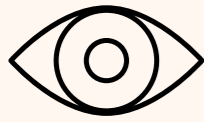
- Welke mensen, media en/of dingen zou je hiervoor willen programmeren?
- Welke combinatie denk je dat mensen het meeste aanzet tot actie?
- Maak een event-flyer waarop dit programma aansprekend wordt overgebracht.

Overzicht Werkvormen

Toekomstbeeld

- Droombeeld en doembeeld
- Puzzel vol hoop
- Pockets of future

Toekomstbeeld

DOCENTINFORMATIE

Droombeeld & Doembeeld

Collages van een toekomst

- Wat: Onderling uitwisselen hoe je naar de toekomst kijkt
- Duur: 20 min collages maken + circa 20 min bespreken
- Werkvorm: Individueel collages maken, nabespreken in diverse vormen mogelijk
- Vooraf: tijdschriften e.d. meenemen
of collages als huiswerk maken

Aan de hand van een uitgebreide kaartenset met foto's (te vinden bij de lesmaterialen) gaan de studenten aan de slag om een collage te maken over hun droombeeld en hun doembeeld van de toekomst. De afbeeldingen zijn expliciet gekozen omdat ze ambigu zijn. Zowel de opdracht als de materialen zijn daardoor open voor interpretatie, en juist deze interpretatie biedt veel ruimte voor waardevol gesprek. Zo blijkt dat een deel van de studenten geneigd is de collage vooral over de persoonlijke toekomst te maken, terwijl anderen het over hun droom- en doembeeld voor de wereld hebben. De collages kunnen aangevuld worden met andere afbeeldingen, waarbij een stapel tijdschriften vaak beter werkt dan wanneer studenten op zoek gaan naar specifieke plaatjes op internet.

Eventueel kan er meer sturing gegeven worden door aan te geven dat het midden van de collage over je persoonlijke toekomst gaat, met daar omheen het maatschappelijke beeld.

Nadat individueel collages zijn gemaakt, zijn verschillende werkvormen mogelijk om de inzichten te bespreken.

Mogelijke leerdoelen:

- De student visualiseert een droom- en doembeeld voor de toekomst, zodanig dat de persoonlijke visie op de toekomst overgebracht kan worden.
- De student maakt twee persoonlijke collages over de toekomst, zodanig dat deze als referentiepunt gebruikt kunnen worden voor toekomstige leerdoelen of werkvormen.

Foto door Ine Mols

Diversiteit zonder polarisatie

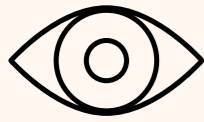
s en

DROOMBEELD

meer vrije zielen
voedselrevolutie
→ plant-based

strategische leiders
op zoek naar
ecologische balans

Toekomstbeeld

DOCENTINFORMATIE

TIPS

Droombeeld & Doembeeld

Collages van een toekomst

- Een goede introductie is belangrijk, benadruk dat het om eigen beelden gaat, dat er geen goed en foute manier is om deze opdracht te interpreteren.
- Zoals bij alle werkvormen is de houding als docent erg belangrijk. Een open houding zonder oordeel bevordert studenten om eerlijk hun persoonlijke beelden te delen. Toon vooral interesse en stel vragen ter opheldering van waarom studenten bepaalde dingen kiezen.
- Begeleid studenten in het bespreken zonder oordeel naar elkaar.
- Mogelijke vragen voor een nabespreking:
 - Kun je kort toelichten wat je collages laten zien?
 - Bestaat je droombeeld uit verschillende losse elementen of zijn de verschillende aspecten verbonden met elkaar?
 - Is de maatschappij op dit moment volgens jou dichterbij het droombeeld of dichterbij het doembeeld? Waarom zie je dat zo?

Alternatieve werkvormen:

- De collages per persoon presenteren voor de groep
- in duo's elkaar interviewen
- rondlopen en op elke droom/doem-collage 1 vraag-post-it plakken. De studenten presenteren vervolgens (in subgroepen) de collages aan de hand van de vragen. Op deze manier gaan mensen eerst kijken en interpreteren, zonder direct het verhaal te horen.

Foto door Ine Mols

Diversiteit zonder polarisatie

s en

DROOMBEELD

meer vrije zielen
voedselrevolutie
→ plant-based

strategische leiders
op zoek naar
ecologische balans

DROOMBEELD

DOEMBEELD

DOENBEELD

Dreaming, Dreading and Designing

LES SLIDES

Droombeeld en doembeeld

Op elke tafel ligt een set afbeeldingen

Maak 2 collages:

droombeeld & doembeeld

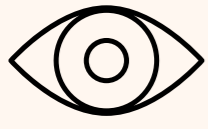
Doe dit individueel, achteraf gaan we bespreken.

LES SLIDES

Droombeeld en doembeeld

- Stap 1: Kies welke afbeeldingen voor jou bij een droom- of doembeeld passen.
- Stap 2: Zoek aanvullende afbeeldingen in tijdschriften.
- Stap 3: Stel de afbeeldingen samen tot een collage
- Stap 4: Schrijf enkele kernwoorden bij de afbeeldingen

Toekomstbeeld

DOCENTINFORMATIE

Puzzel vol hoop

Combinaties voor systeemverandering

Wat: Speelse werkvorm om systeemverandering te bespreken

Duur: circa 40 min totaal

Werkvorm: In subgroepen combinaties maken, klassikaal bespreken

Vooraf: Indien nodig vooraf verdiepen in onbekende begrippen

Deze werkvorm verbindt toekomstbeeld aan systeemverandering. De invulling van de werkwijze is erg afhankelijk van de kennis van economische en politieke begrippen bij de studenten. Het puzzelen biedt een speelse werkvorm om in kleine groepjes uit te voeren, het leukste daarbij is om fysiek puzzelstukjes te knippen.

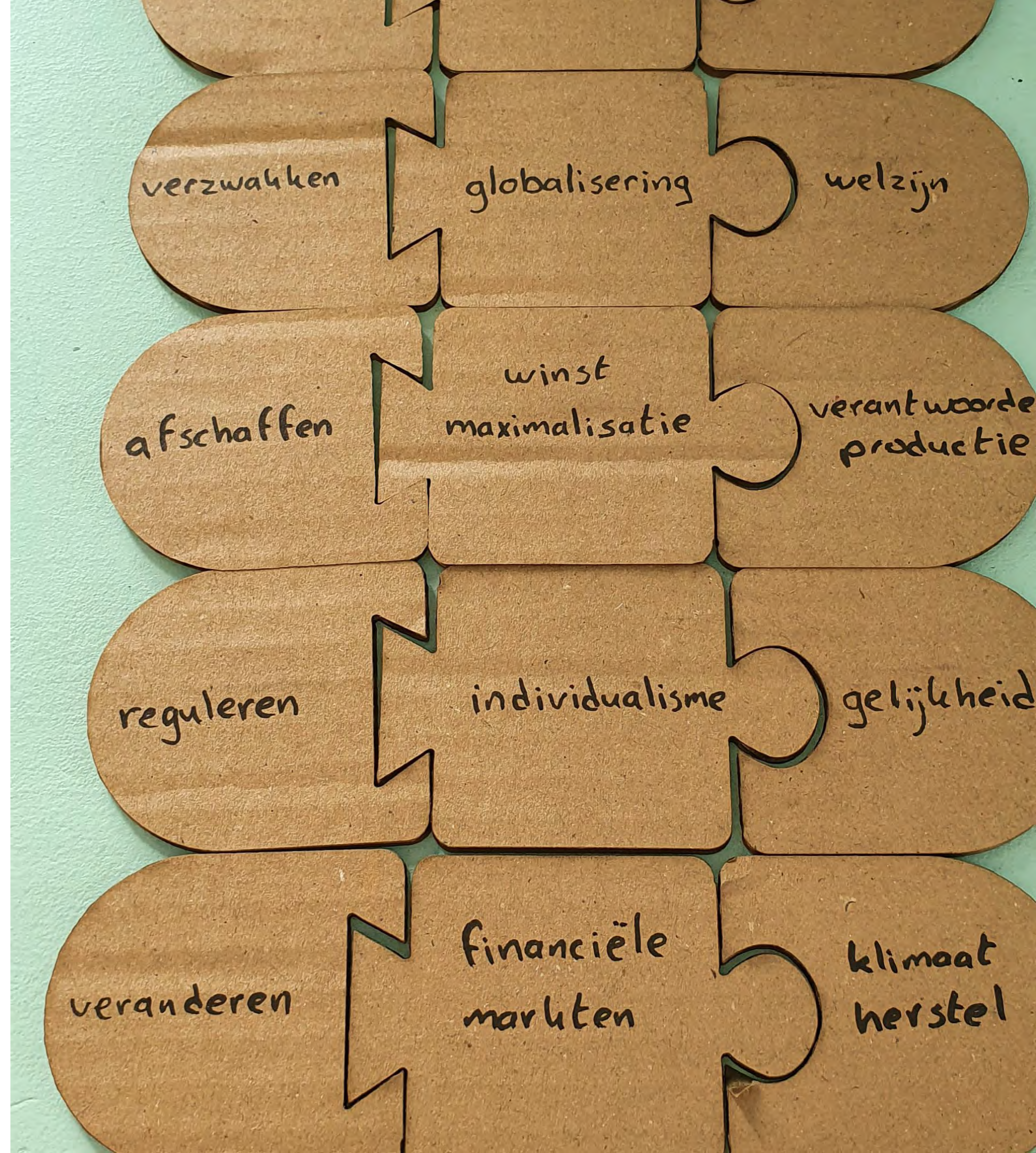
De puzzel bestaat telkens uit drie stukjes: een concept (centraal), de richting waarin dit zou moeten veranderen (links) en het doel waartoe deze verandering dient (rechts). Deze combinaties kunnen op vele verschillende manieren gemaakt worden en zijn uiteraard ook erg afhankelijk van hoe de concepten geïnterpreteerd worden.

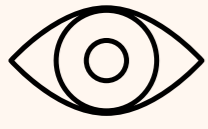
In het overzicht van lesmaterialen vind je twee twee printbare versies: een compacte variant en een met fysieke stukjes.

Mogelijke leerdoelen:

- De student verbindt veranderingen in het economisch systeem aan gewenste doelen, zodanig dat het begrip in transities vergroot wordt.
- De student is in staat de wenselijkheid van verschillende veranderingen te bediscussieren, zodanig dat concepten en doelstellingen verbonden kunnen worden.

Foto door Ine Mols

Toekomstbeeld

DOCENTINFORMATIE

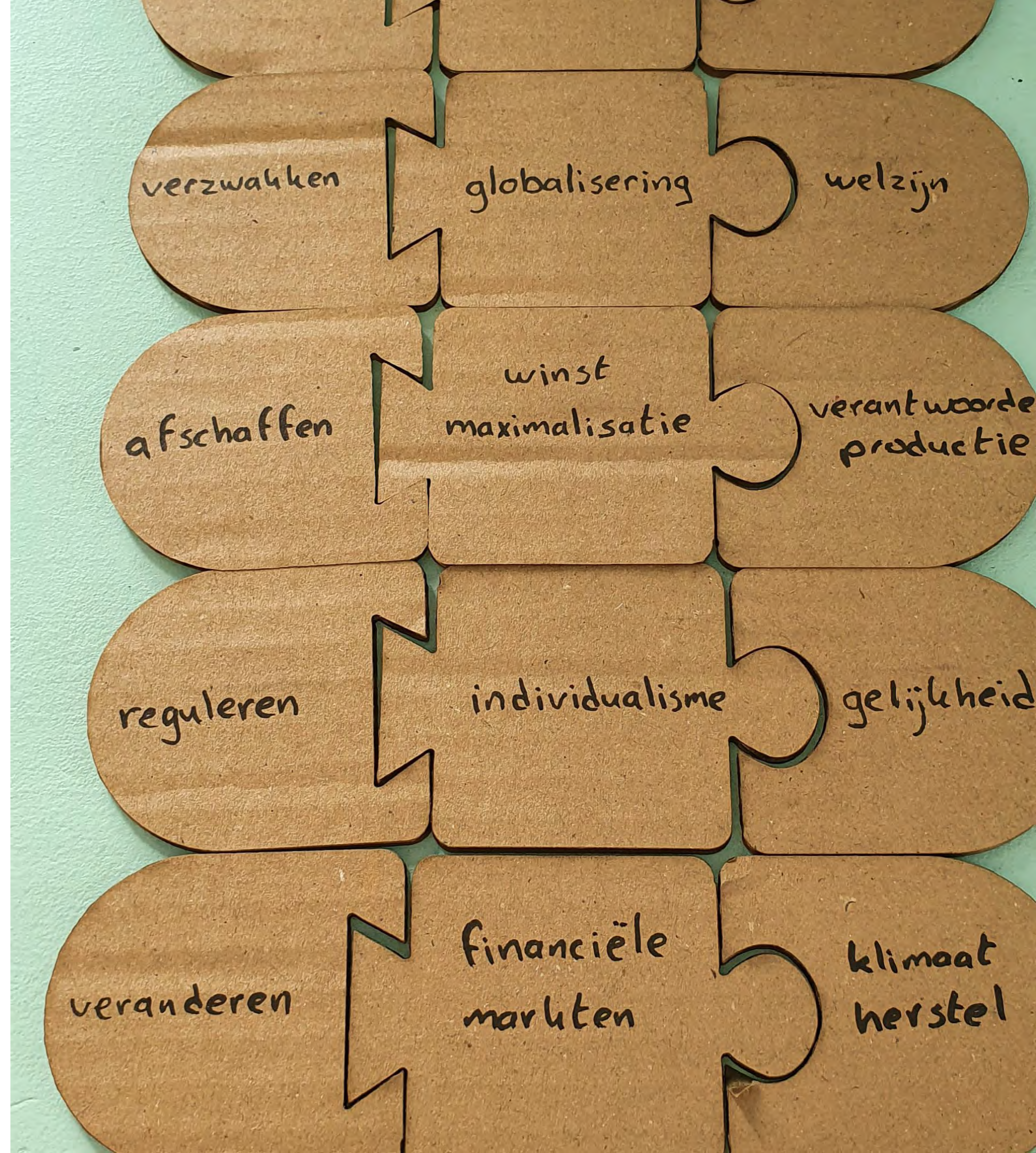
TIPS

Puzzel vol hoop

Combinaties voor systeemverandering

- Wanneer de studenten minder bekend zijn met de (economische) begrippen die in de puzzel gebruikt worden, zal het nodig zijn ze eerst de tijd te geven zich hierin te verdiepen. Hiervoor kunnen ze gezamenlijk een online thesaurus opstellen met definities voor elk begrip.
- De werkvorm is het leukste met fysieke puzzelstukken, deze kunnen geprint worden of met een lasersnijder geproduceerd worden op basis van de printbare lesmaterialen.
- De eerste puzzelstukjes (A) geven allemaal een richting van verandering aan, zoals toenemen, afnemen, veranderen, stoppen. De middelste stukken (B) geven economische principes en concepten weer. De rechtse stukken (C) geven doelstellingen weer, deze zijn in basis afgeleid van de Sustainable Development Goals.
- De verbinding naar eigen agency is in deze activiteit niet altijd makkelijk – maar biedt juist kans om te discussiëren hoe bij te dragen aan werkelijke systeemverandering. Hoewel veel veranderingen sterk verband houden met politieke beslissingen, zijn er ook mogelijkheden voor bedrijven en individuen om hier initiatief te nemen.

Foto door Ine Mols

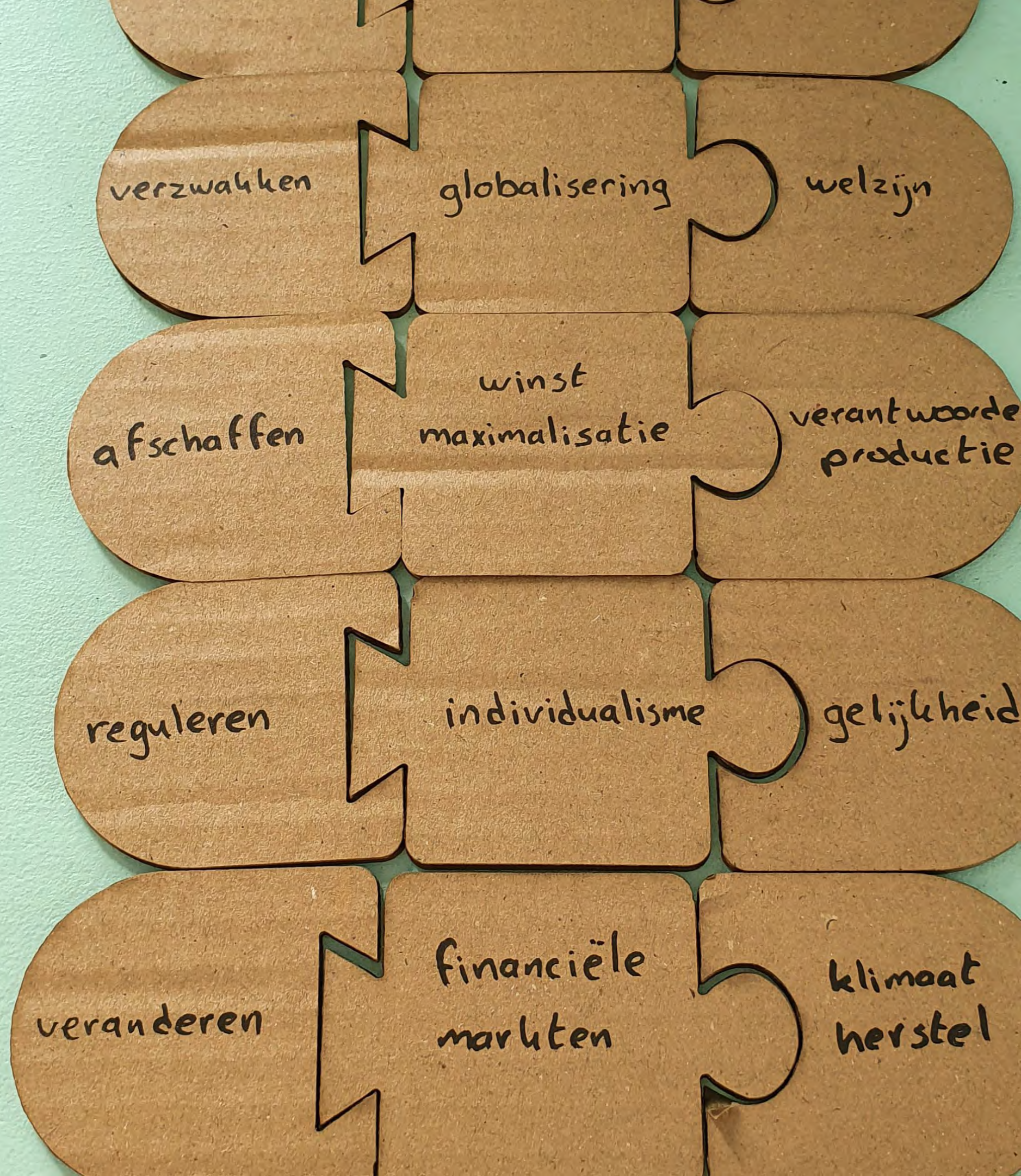

LES SLIDES

Puzzel vol hoop

Centrale vraag van de dag:

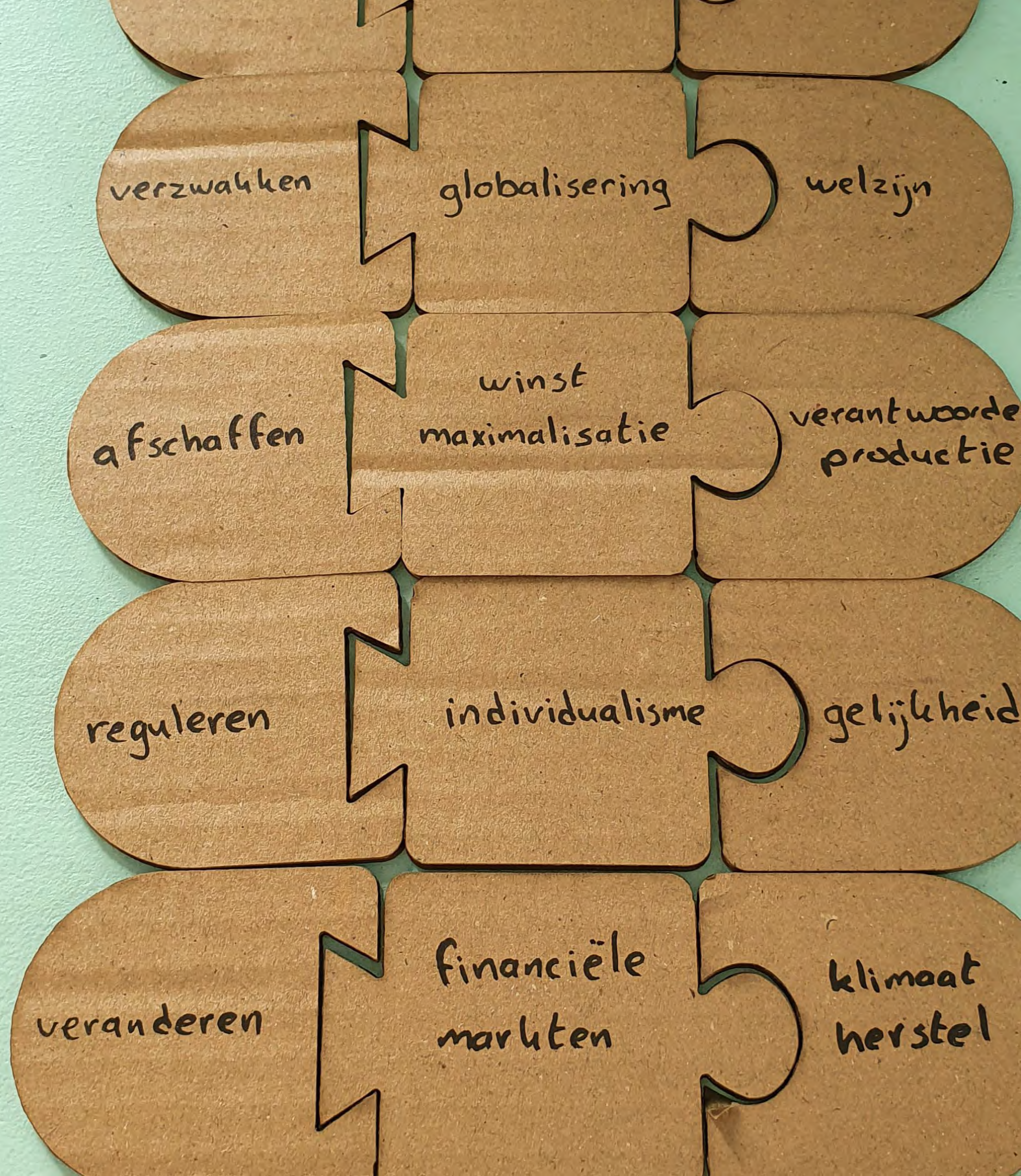
Welke systeemveranderingen zijn nodig om bij te dragen aan een wenselijke toekomst?

LES SLIDES

Puzzel vol hoop

- Vorm groepjes van 3 à 4
- Per tafel krijgen jullie een knipblad met puzzelstukjes.
- Knip alle stukjes uit en leg ze in 3 stapels:
 - Links: verandering
 - Midden: concept
 - Rechts: doelstelling
- Help elkaar als je begrippen niet volledig begrijpt

LES SLIDES

Puzzel vol hoop

- Maak een aantal combinaties die volgens jullie wenselijke veranderingen weergeven. Voer discussie totdat jullie combinaties hebben waar je echt allemaal achter staat.
- Maak een top 3: welke veranderingen zijn volgens jullie het belangrijkste. Zorg dat je deze kan onderbouwen.
- Deel je top 3 met de hele groep.

Puzzel vol hoop

Wat zorgt ervoor dat economieën veranderen? Welke combinaties zou jij daarvoor graag zien? Combineer een concept (midden) met een verandering (links) en een doel (rechts).

Maak zoveel combinaties als jij wil.

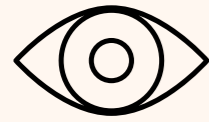
vergroten	loslaten
verkleinen	afschaffen
versterken	toevoegen
verzwakken	behouden
veranderen	koesteren
omgooien	beginnen
reguleren	

vrije marktwerking
aandelen
globalisering
regulering
winstmaximalisatie
individualisme
belasting
groei
concurrentie
privatisering
lokaal ondernemen
financiële markten
waarde creatie

gelijke kansen
klimaatherstel
eerlijkheid
geen schaarste
verantwoorde consumptie
verantwoorde productie
duurzame steden
community
eerlijk werk
economische groei
gezondheid
welzijn
onderwijs

Toekomstbeeld

DOCENTINFORMATIE

Pockets of future

Welke dingen om je heen zijn tekenen voor de toekomst?

Wat: Foto-opdracht om met andere blik om je heen te kijken

Duur: variabel

Werkvorm: Start – huiswerkopdracht – bespreking

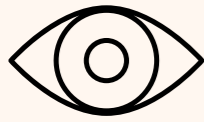
Vooraf: Droombeeld of doembeeld opdracht
of andere opdracht voor visie of toekomstbeeld

Wanneer studenten zich meer bewust zijn geworden van hoe zij een wenselijke toekomst zien, kan de blik op het heden gericht worden. Waar om je heen zie je nu aspecten die wat jou betreft de toekomst weergeven? Dit betreft een creatieve manier van kijken, wat niet voor alle studenten gemakkelijk zal zijn. Sommige denken misschien dat het om futuristische aspecten gaat, maar dat is niet noodzakelijk. De centrale vraag is: wat zie je om je heen in het heden, wat je hoopt dat er in de toekomst meer zal zijn? Wat zijn de “pockets of future” om je heen. Eventueel kunnen hiervoor fysieke kaders meegegeven worden als creatieve prompt om iets vast te leggen en uit te lichten (zie voorbeeldfoto's).

Mogelijke leerdoelen:

- De student leert met andere ogen naar diens omgeving te kijken, zodanig dat verbanden gelegd kunnen worden tussen huidige situaties en de wenselijkheid voor de toekomst.
- De student legt gedragingen en situaties in het heden vast, zodanig dat deze gebruikt kunnen worden om de wenselijkheid voor de toekomst te bediscussiëren.

Toekomstbeeld

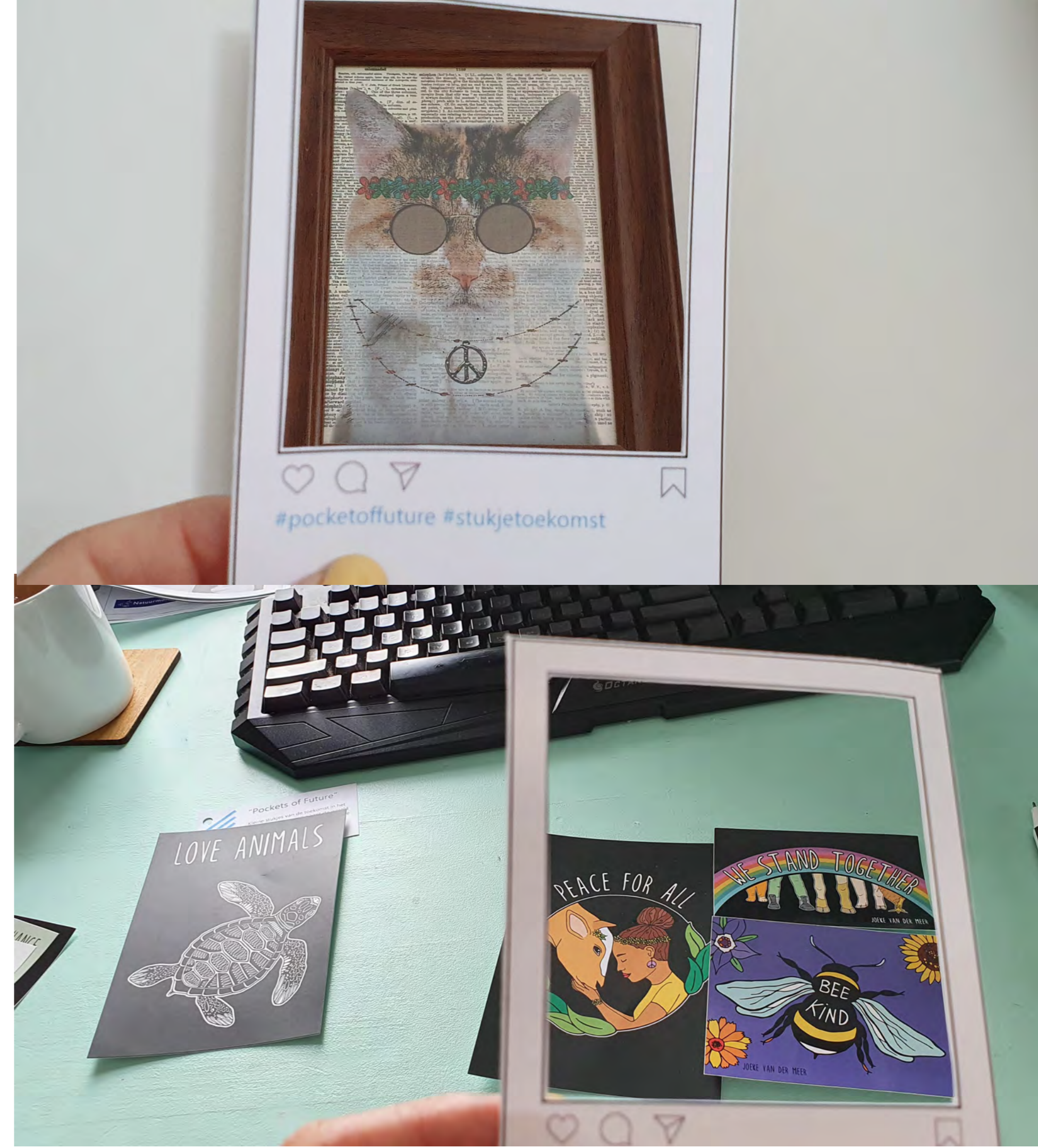
DOCENTINFORMATIE

TIPS

Pockets of future

Welke dingen om je heen zijn tekenen voor de toekomst?

- Het zoeken naar 'stukjes toekomst' om je heen is best een lastige oefening voor veel studenten, vooral omdat de opdracht erg open geformuleerd is en vereist dat je op een andere manier naar je omgeving kijkt. Het kan daarom handig zijn eerst een korte ronde te doen en de eerste foto's te bespreken, voordat je de studenten verder op pad stuurt.
- Heb je een langere les en wil je studenten lekker actief bezig laten zijn? Stuur ze dan gedurende de les op pad – bijvoorbeeld in duo's. Dit kan de 'proefronde' zijn, waarna ze ofwel langer tijdens de les op pad gaan, ofwel de opdracht mee krijgen als huiswerk.
- Suggesties voor vragen als nabespreking
 - Waar staat deze foto voor jou symbool voor?
 - Voor wie is dit 'stukje' al normaal, gangbaar of toegankelijk en voor wie nog niet?
 - Waarom denk je dat dit stukje toekomst nog geen normaal is?
 - Wat is er voor nodig om deze wenselijke toekomst naderbij te brengen? Of om een niet-wenselijke toekomst af te weren?
- Deel de foto's binnen de klas, of bijvoorbeeld op de gang in een expositie opstelling. Zorg dat studenten ieder de beste foto('s) selecteren en laat ze korte expositie-achtige bijschriften formuleren.
- Als positieve insteek is ervoor gekozen vooral te letten op stukjes 'wenselijke toekomst' – maar je kunt er natuurlijk ook voor kiezen om ook foto's te laten maken van stukjes toekomst die studenten niet wenselijk vinden.

LES SLIDES

Pockets of Future

The future is already here — it's just not very evenly distributed.

- William Ford Gibson

Een “pocket of future” is een klein stukje van de toekomst, wat je nu al om je heen ziet.

Focus op dingen waarvan je hoopt dat ze de toekomst worden. Een gewenste toekomst dus.

LES SLIDES

Pockets of Future

Stap 1: Even proberen:

Ga in een duo op zoek naar voorbeelden van dingen, gedrag of situaties die jij een 'stukje toekomst' vind. Maak hier een foto van.

Je hebt 10 min om circa 3 foto's te maken.

Stap 2: Deel je foto's met een ander duo. Hoe hebben jullie het aangepakt? Wat zijn de verschillen?

Stap 3: Even husselen: deel je foto's met nog een ander duo.

Stap 4: Ga komende week thuis, onderweg en overal om je heen op zoek naar stukjes toekomst. Maak een selectie van 5 a 10 foto's.

LES SLIDES

Pockets of Future

We maken een overzicht van alle foto's.

- Welke overeenkomsten kunnen we zien?
Welke thema's komen vaak terug?
- Welke van jou foto's is de meest unieke?
Welke zou jij selecteren voor een expositie?
- Maak een bijschrijft, zodat we de foto selectie op kunnen hangen.

Overzicht Werkvormen

Acties

- Actiebrainstorm
- Actie-analyse
- Actieruimte vergroten
- Actie-experimenten
- Actiewaaier maken

- De werkvormen rondom Acties zijn veelal gericht op divergeren: hoe kunnen we tot veel verschillende acties komen. Deze kunnen afzonderlijk gebruikt worden, of opeenvolgend ingezet worden.
- Er zijn daarnaast twee werkvormen specifiek gericht op convergeren en verdiepen: actie-experimenten en het samenstellen van een persoonlijke actie-waaier

DOCENT INFORMATIE

Actiebrainstorm

Waarderend je actieruimte vergroten

Wat: Een brainstorm om tot een breed scala aan impactvolle acties te komen.

Duur: variabel

Werkvorm: In subgroepjes brainstormen

Om agency te ervaren is het nodig om inzicht te hebben in mogelijke acties. Hiervoor is het nuttig om een overzicht te krijgen van een zo breed mogelijk scala aan acties. Dit mag uiteen lopen van iets heel kleins dat je eenmalig doet, tot iets waar je je levensmissie van maakt.

In de brainstorm gaan studenten in subgroepjes proberen zoveel mogelijk acties op te schrijven. Dit begint bij acties die ze zelf doen, maar daar beperken we ons niet toe. Het mogen ook dingen zijn die ze zelf absoluut niet willen doen, maar die wel een positieve impact zouden hebben. We gebruiken het model van actiedomeinen om studenten met een bredere blik te laten kijken.

Mogelijke leerdoelen:

- De student formuleert een breed scala aan acties, zodanig dat er acties gekozen kunnen worden om zelf te ondernemen (zie actie-experimenten).
- De student maakt kennis met een breed scala aan acties, zodanig dat het eigen perspectief verbreed wordt.
- De studenten wisselen uit welke acties ze al wel of nog niet doen, zodanig dat onderling begrip ontstaat en inspiratie uitgewisseld wordt.

Acties

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Actiebrainstorm

Waarderend je actieruimte vergroten

De basis van de brainstorm is dat we dit op een waarderende manier doen. Alles wat mensen nu al (proberen) te doen, waarderen we. Je mag elkaar wel bevragen, niet terechtwijzen. Hierbij kun je ook benoemen dat iedereen "hypocriet" is omdat we allemaal onze weg proberen te vinden in het huidige systeem.

Zorg dat studenten benoemen wat ze opschrijven, zo krijgt het groepje alle input mee en inspireren ze elkaar. Probeer discussie te beperken, en te focussen op de brainstorm.

Wijs studenten erop dat het helpt om acties zo specifiek mogelijk op te schrijven. Dat kan andere weer inspireren en zo is het ook makkelijker om tot veel verschillende acties te komen. Dus bijvoorbeeld niet 'bewust kopen' maar 'kleding van goede kwaliteit kopen'.

Maak als voorbereiding een lijstje voor jezelf met alle acties die je zelf doet, gebruik het model met actiedomeinen als inspiratie om tot diverse acties te komen. Zo kun je studenten altijd vooruit helpen als ze vastlopen.

Als je studenten laat clusteren, kan dat natuurlijk op verschillende manieren, dat hoeft niet per se tot clusters te leiden die op de domeinen lijken. Vaak ontstaan er bijvoorbeeld ook inhoudelijk clusters zoals: voeding, reizen/vervoer en spullen. Studenten zelf tot inzicht laten komen aan welk type actie te denken kan erg helpend zijn.

LES SLIDES

Actiebrainstorm

Doel Vandaag:

Waarderend je actieruimte vergroten

Als je meer actiemogelijkheden ziet, vergroot dit je *agency*

- *Brainstorm principe 1: meer is altijd beter*
- *Brainstorm principe 2: geen 'nee, maar'*

- *Uitgangspunt: We lezen elkaar niet de les, uitdagen mag wel*

LES SLIDES

Actiebrainstorm

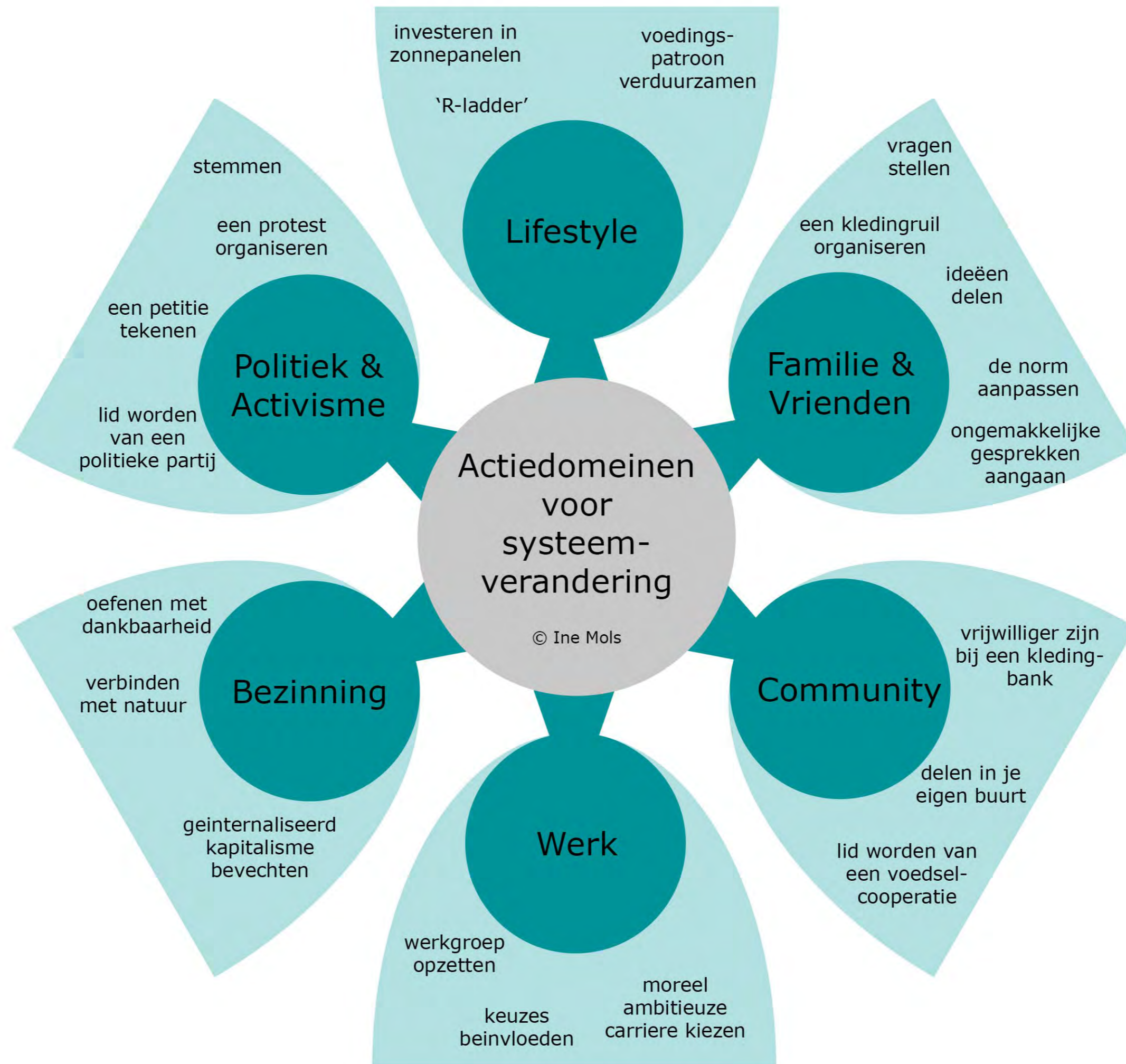
- Post-its plakken
 - Fase 1: wat doe je al (of wat laat je) om een positieve impact te maken?
 - Fase 2: Bedenk zoveel mogelijk ideeën wat je zou kunnen doen, ook als het acties zijn die je niet direct wil doen.
 - Fase 3: kun je de acties clusteren? Wat hoort volgens jullie bij elkaar?
 - Fase 4: kun je op basis van deze clusters nieuwe ideeën toevoegen?

LES SLIDES

Actiebrainstorm

- Fase 5: kijk naar je (geclusterde) acties en vergelijk deze met de actie-domeinen hiernaast.
Zijn er bepaalde actie-domeinen nog (bijna) leeg?
- Bedenk voor die domeinen nog een aantal acties.

DOCENT INFORMATIE

Actie-analyse

Inspiratie voor diversiteit aan acties

Wat: Werkvorm om tot meer diverse acties te komen

Duur: variabel

Werkvorm: individuele of duo opdracht

Wanneer studenten zelf acties formuleren, zoals bij de open brainstorm (zie hiervoor), komen vaak dezelfde types acties naar voren. Om te zorgen voor meer diverse acties kan gebruik worden gemaakt van deze actie-analyse. Door deze werkvorm ontstaat meer bewustwording van de diversiteit aan rollen en acties nodig is voor een enkel initiatief

Hiervoor wordt in duo's online gezocht naar initiatieven die positieve impact maken, bijvoorbeeld via Happy Activist. Elk duo kiest een initiatief en gaat zich hier wat verder in verdiepen. Ze schrijven daarbij zoveel mogelijk verschillende acties op die (waarschijnlijk / mogelijk) gedaan zijn om dit initiatief te starten, te behouden en/of te verspreiden. Schrijf deze acties als werkwoord-zin op (zie voorbeeld). De studenten presenteren vervolgens de initiatieven aan elkaar. Deze acties en rollen kunnen gebruikt worden om het gezamenlijke actie-portfolio te vergroten, om patronen te zoeken of om als inspiratie te fungeren voor de eigen rol.

Mogelijke leerdoelen:

- De student analyseert bestaande initiatieven, zodanig dat een breder beeld ontstaat van de benodigde acties en rollen.
- De student formuleert acties die horen bij bestaande initiatieven, zodanig dat dit meegenomen kan worden in het formuleren van de eigen rol.

Bron afbeelding:
[goeie acties | The Happy Activist](#)

THE HAPPY ACTIVIST

Acties

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Actie-analyse

Inspiratie voor diversiteit aan acties

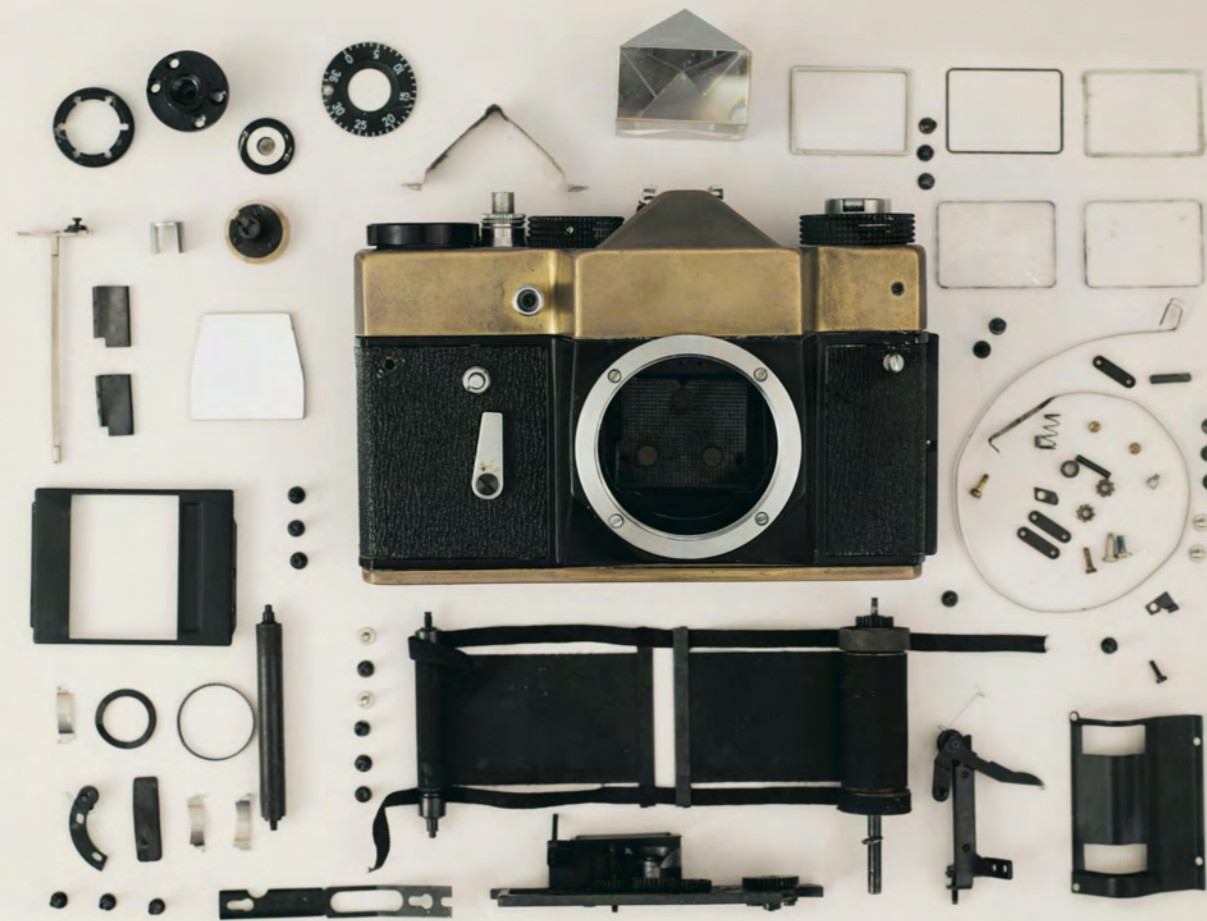
- Dit is geen gemakkelijke opdracht en vergt daarom mogelijk wat tijd. Laat studenten niet te lang twijfelen welke actie ze kiezen, maar laat ze zo snel mogelijk kiezen.
- Stimuleer studenten om na te denken over de acties die door verschillende mensen genomen worden.
- De analyse kan in de les plaatsvinden, binnen circa 20 minuten kun je behoorlijk met acties formuleren. Deze zijn dan wel (meer) op aannames gebaseerd. Je kunt er natuurlijk ook voor kiezen de analyse als huiswerkopdracht mee te geven. Dan kunnen groepen zich verder verdiepen a.d.h.v. bedrijfspagina, interviews etc.
- We sluiten de lesvorm af met een presentatie per groepje, aan de hand van een poster.
-
- Wanneer verschillende initiatieven en acties gepresenteerd worden kan er gezocht worden naar patronen. Welke rollen zie je vaak terug komen? (bijvoorbeeld: 'supporter' 'starter' of 'policy creator').

Bron afbeelding:
[goeie acties](#) | [The Happy Activist](#)

THE HAPPY ACTIVIST

LES SLIDES

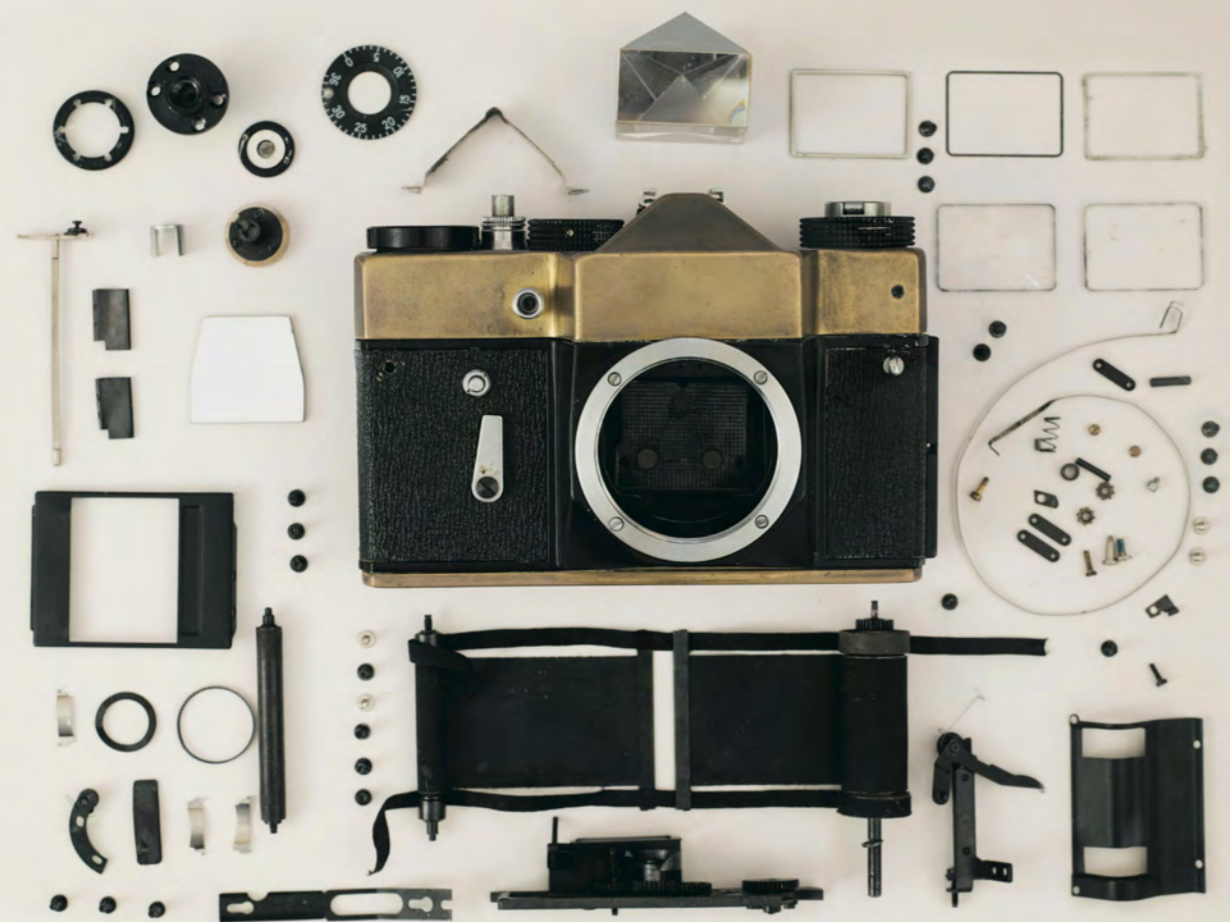
Actie-analyse

Elk initiatief bestaat uit vele stukjes

Veel verschillende mensen,
die veel verschillende acties ondernemen

Doel:

we doen inspiratie op voor
actiemogelijkheden
door initiatieven te ontleden
tot hun kleinste delen.

LES SLIDES

Actie-analyse

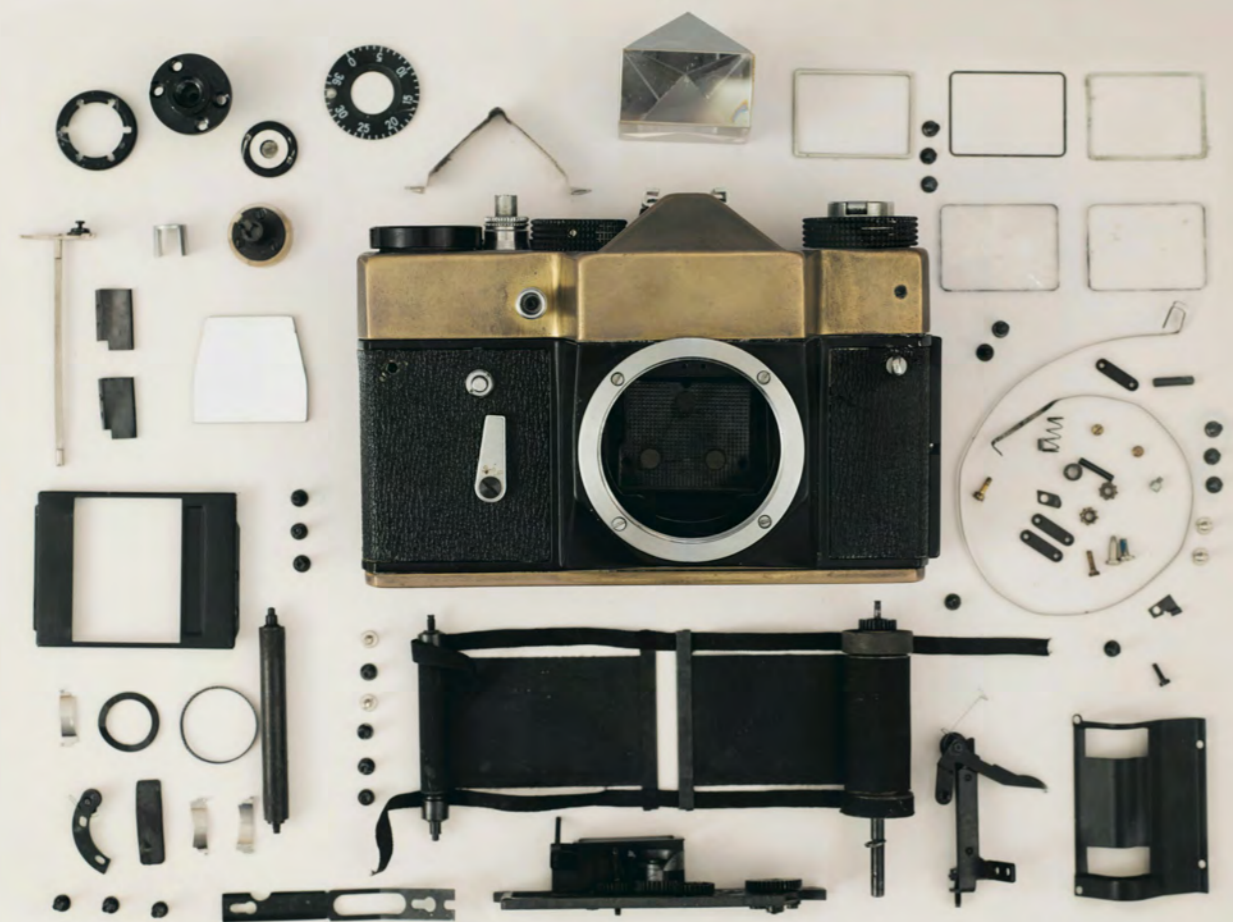
Stap 1: Zoek een voorbeeld van een vernieuwend initiatief dat bijdraagt aan systeemverandering

- een innovatie
- een onderneming
- een activiteit / evenement
- een beweging of organisatie

Stap 2: Analyseer met je groepje: welke acties zijn er allemaal nodig geweest? Wat hebben mensen allemaal gedaan om dit werkelijkheid te maken?

Schrijf erbij door wie de actie is uitgevoerd

Baseer je waar mogelijk op informatie die je kan vinden, maar je mag ook aannames maken.

LES SLIDES

Actie-analyse

Bereid een korte pitch over het initiatief voor:

- Gebruik 1 A3 als poster
- 2 min.
- Leg het initiatief uit & welke acties je hebt kunnen formuleren
- Welke vraag heb je nog, die je op basis van deze analyse aan de initiatiefnemers zou willen stellen?

LES SLIDES

Voorbeeld: Peel saver

Een groep studenten ontwikkelde een frietzakje gemaakt van aardappelschillen. Een composteerbaar alternatief op papieren zakjes of plastic bakjes.

Acties:

- Een nieuw materiaal ontwikkelen (student)
 - Materiaaltesten doen
 - Concept pitchen
 - Funding ophalen
- Schillen apart inzamelen / aanbieden (frietzaak)
- Schillen ophalen
- Schillen verwerken tot verpakking (start-up? Bedrijf)
- Funding geven aan duurzaam initiatief (investeerder)
- Een opdracht / challenge uitschrijven (docent)
- Het zakje aanbieden (frietzaken)
- De verpakkingswet aanpassen (politici)
 - Lobbyen voor nieuwe verpakkingswet
- Het zakje kiezen als verpakking (consument)
- Het zakje composteren (consument)

Bron afbeelding: [The Happy Activist \(@the.happy.activist\)](#) • [Instagram photos and videos](#)

Meer info: [Peel Saver - Gentile Design Studio \(paolostefanogentile.it\)](#)

DOCENT INFORMATIE

Actieruimte vergroten

Variaties op bekende acties bedenken

Wat: Waarderend je actieruimte vergroten

Duur: circa 20 minuten + 10 min bespreking

Werkvorm: individueel + bespreken

Nieuwe acties starten kan lastig zijn, acties uitbreiden vanuit iets wat je al doet kan daarom een makkelijker anker bieden. In deze werkvorm formuleren studenten variaties op acties, op basis van een actie die ze reeds doen. Hierbij is de brainstorm-mentaliteit belangrijk, het doel is om tot nieuwe acties en inspiratie te komen, dus het is belangrijk alle acties op te schrijven. Ook acties waarvan je denk "dat ga ik toch niet doen". De werkvorm zet je aan om in verschillende richtingen te denken.

Deze oefening kan op verschillende niveaus toegepast worden. Bijvoorbeeld door zeer persoonlijke en concrete acties als startpunt te nemen. Maar het kan ook door een projectinitiatief centraal te zetten of door te beginnen van uit een context specifieke beroepshandeling.

Mogelijke leerdoelen:

- De student formuleert een groot aantal mogelijke varianten op een centrale persoonlijke acties, zodanig dat het persoonlijke handelingsperspectief verbreed wordt.
- De student formuleert een aantal variaties op een centrale actie van het huidige project, zodanig dat een plan tot vervolgacties opgesteld kan worden.

Acties

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Actieruimte vergroten

Variaties op bekende acties bedenken

- Om de actieruimte goed te kunnen vergroten is het belangrijk als eerste stap even uit te zoomen: waaróm doe je deze actie? En welk groter doel wil je bijdragen? Vier van de vijf richtingen proberen vervolgens bij te dragen aan dat zelfde doel. Het kan tot andere antwoorden leiden, wanneer een actie vanuit een ander hoger doel is gemotiveerd. Zo kan vegetarisch eten gemotiveerd worden vanuit het vermijden van dierenleed of vanuit het reduceren van CO2 impact (of landgebruik, of water). Dit leidt mogelijk tot andere acties in de nieuwe richtingen.
- De meeste richtingen om de actieruimte te vergroten spreken voor zich. Met name verbreden en verankeren roepen soms wat vragen op
 - Het idee van verbreden is dat je het type gedragsverandering, toepast op een ander doel. Zo kan 'soms vegetarisch avondeten' gezien worden als "sporadisch een duurzamer alternatief kiezen". Als je dit wil verbreden kan je bijvoorbeeld sporadisch de train i.p.v. de auto nemen, of 'af en toe' voor een duurzaam kledingmerk kiezen.
 - Het idee van verankeren is dat je probeert dit type gedrag in te bedden in een groter geheel. Dat kan bijvoorbeeld door een petitie of actiegroep te steunen, die ernaar streeft dit gedrag te verankeren in bijvoorbeeld wetgeving. Het kan ook op kleinere schaal, door te kijken of dit gedrag op bijvoorbeeld organisatie- of bedrijfsniveau kan worden toegepast.
- Het kan soms wat discussie opleveren bij welke richting een bepaalde variant op een actie precies hoort. Is iets bijvoorbeeld een verdieping of verbreding als het gedrag er wel op lijkt, maar nét wat anders is. In principe is dit niet zo belangrijk, het doel is immers om tot een grote variatie aan acties te komen. De richtingen zijn daarbij enkel een middel, geen doel op zich.

LES SLIDES

Actieruimte vergroten

Doel vandaag:

Waarderend je actieruimte vergroten

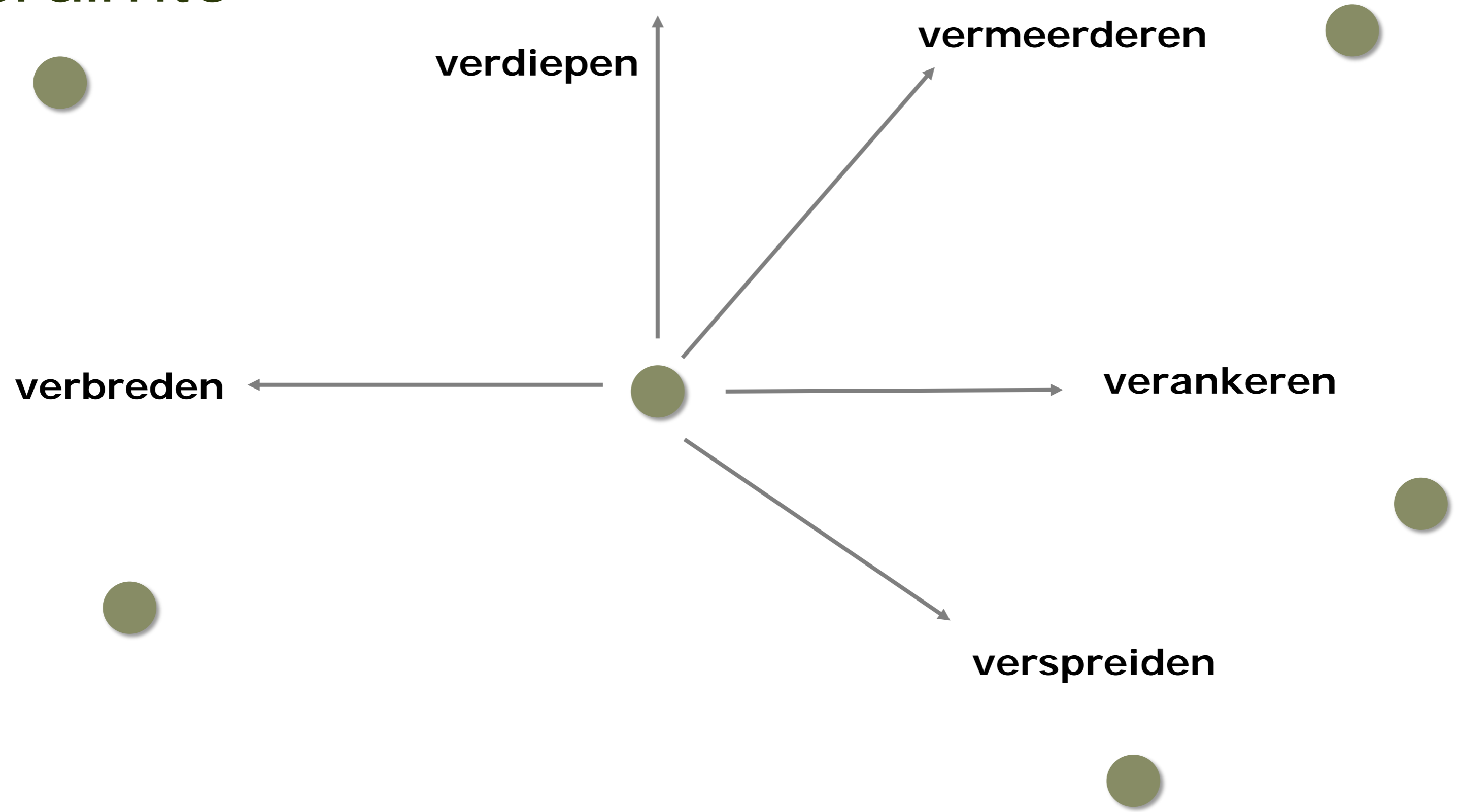
Vanuit een actie die je al (soms) doet, kun je nieuwe acties formuleren.

Dit doen we in 5 richtingen

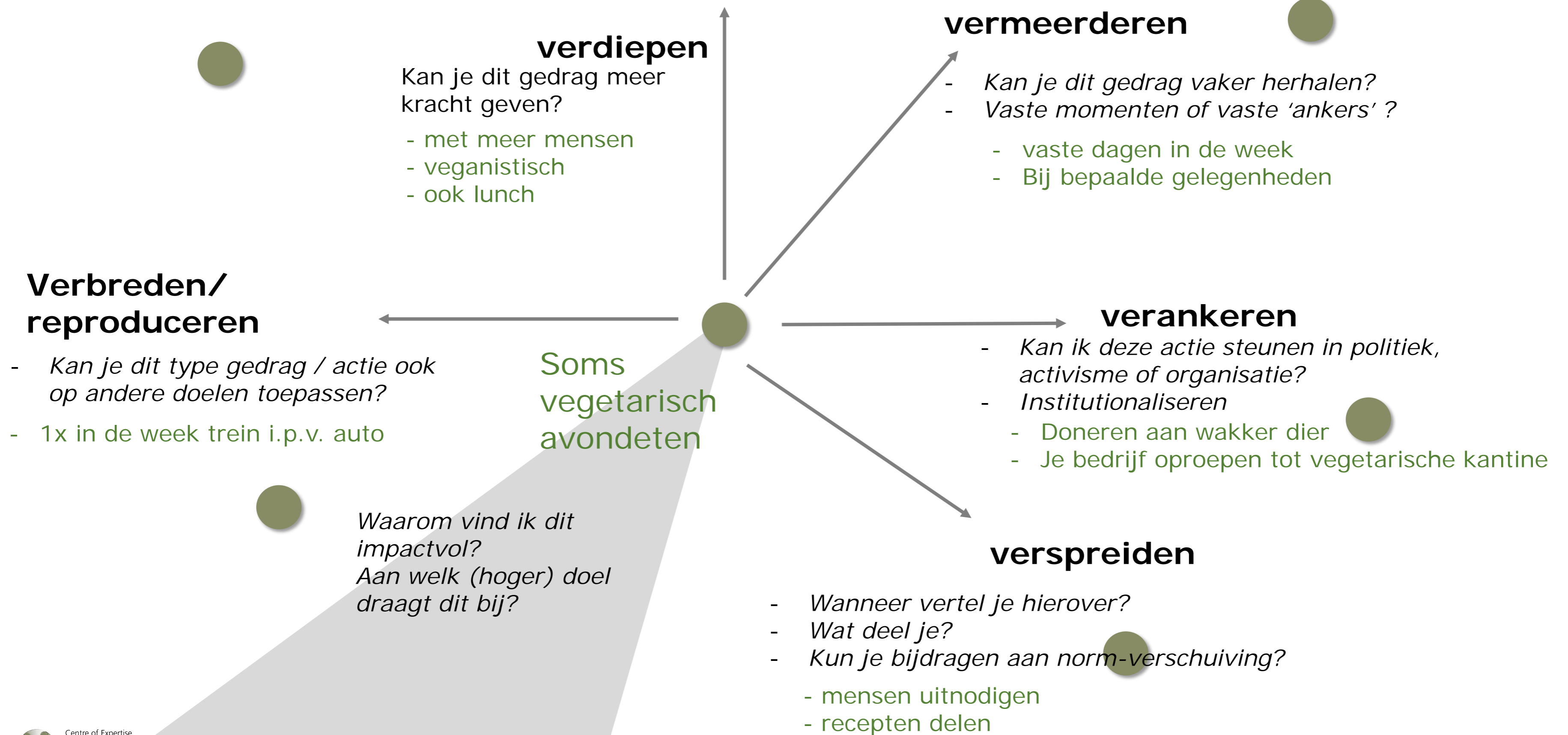
Neem een brainstorm-mentaliteit:

- elk idee is goed
ook al denk je bij jezelf 'dat past niet bij mij'
- meer is beter
dus maak een actie zo concreet mogelijk

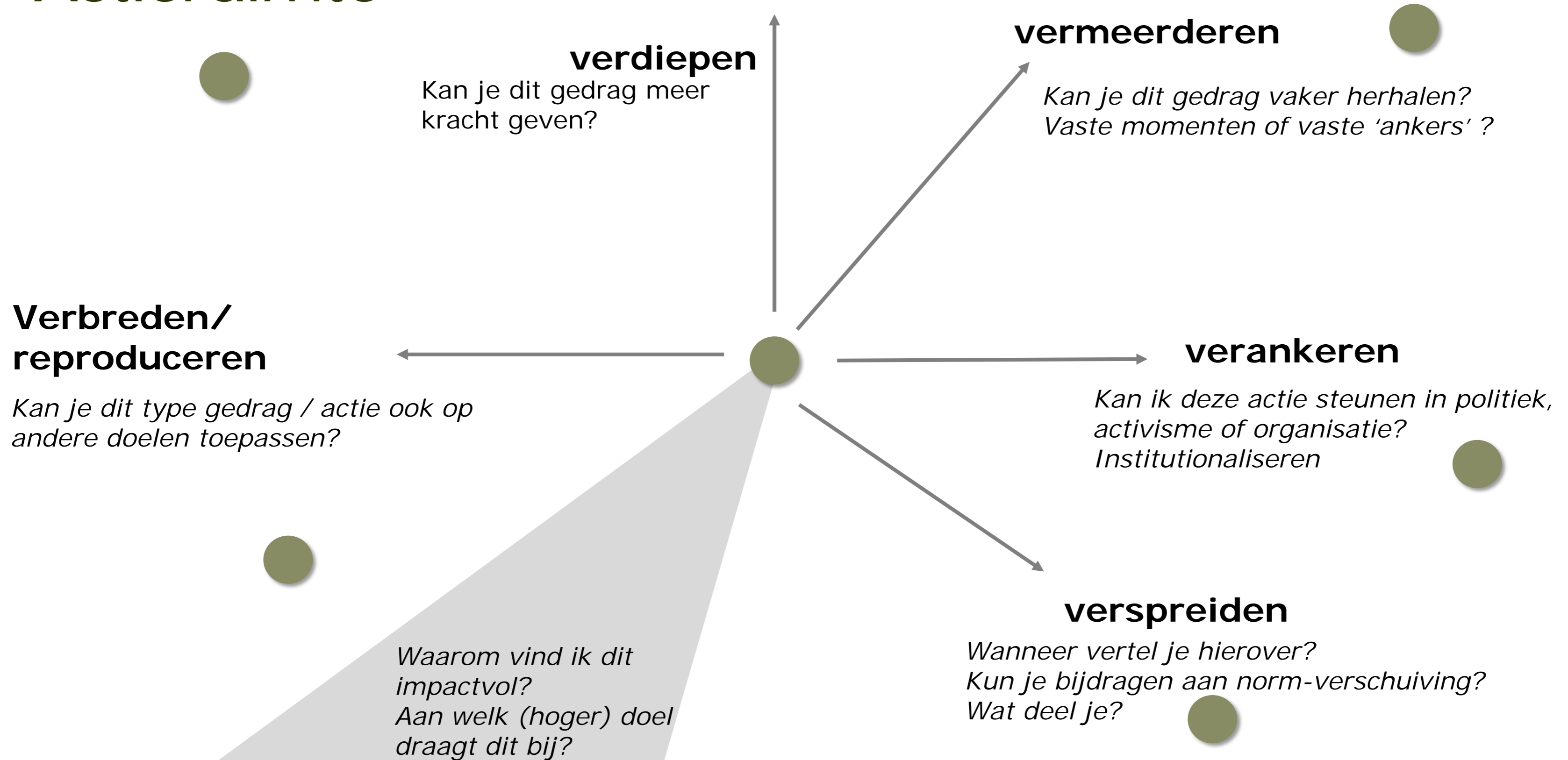
Actieruimte

Actieruimte

Actieruimte

LES SLIDES

Actieruimte vergroten

1. Schrijf centraal op je vel een actie die je nu al doet
2. Zoom uit: waarom vind je dit een waardevolle actie? Aan welk hoger doel draag je bij?
3. Brainstorm aan de hand van de 5 richtingen: streef ernaar om in elke richting 3 nieuwe acties op te schrijven.

Acties

DOCENT INFORMATIE

Actie experimenten

Uit de comfortzone komen

Wat: Nieuwe acties uitproberen om te verkennen welk type acties bij je passen.

Duur: Meerdere lesmomenten, met tijd ertussen

Werkvorm: individueel

Vooraf: actiebrainstorm of actieruimte om tot alternatieven te komen

Je handelingsperspectief wordt pas werkelijk vergroot als je nieuwe acties durft uit te proberen. Wat hoewel je misschien denkt dat iets totaal niet bij je past, weet je het pas als je het uitprobeert (zie ook de podcast uit de werkvorm podcastwandeling).

Om de grenzen van hun comfortzone op te zoeken krijgen studenten de opdracht om tussen twee bijeenkomsten een nieuwe actie uit te proberen. Inspiratie kan hierbij gehaald worden uit de actie-brainstorm, actie-analyse of actieruimte. Het model van behaviour change van Fogg (opgenomen in de les slides) helpt om het type gedragsverandering te kaderen. Om het actie-experiment meer inhoud te geven worden vragen geformuleerd op 3 niveaus, die de persoonlijke ervaring verbinden aan grotere maatschappelijke uitdagingen.

Mogelijke leerdoelen:

- De student voert een actie-experiment uit, zodanig dat de comfort zone uitgedaagd wordt.
- De student voert een actie-experiment uit, zodanig dat persoonlijk ervaringen verbonden worden aan maatschappelijke uitdagingen.

Acties

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Actie experimenten

Uit de comfortzone komen

- Om de actie-experimenten van voldoende waarde te laten zijn, is aandacht voor goede vragen op de verschillende niveaus nodig. Bij voorkeur organiseer je een feedback ronde nadat de vragen geformuleerd zijn.
- De onderzoeksvragen geven het experiment werkelijk waarde. Niveau 1 beantwoord je tijdens het experiment. Op niveau 2 kan je na afloop reflecteren. Voor niveau 3 zul je aanvullend deskresearch moeten doen: is er over dit onderwerp meer te vinden online?
- Bedenk in welke vorm je wil dat studenten de inzichten uitwerken, dit kan in een reflectief verslag, in een poster of in een presentatie.
- De volgende slide biedt twee voorbeelden. Deze kunnen natuurlijk in de les slides opgenomen worden, maar het kan ook zijn dat studenten hierdoor te veel gestuurd worden. Ze zijn daarom primair opgenomen als referentie voor de docent.

Actie experiment – voorbeeldvragen

Een week koud douchen

1. Welke drempels en ervaringen kom ik tegen wanneer ik een week alleen koud douche?
2. Hoeveel comfort ben ik bereid op te geven voor een duurzamere leefstijl?
3. Hoeveel comfort zijn mensen (in NL) bereid op te geven voor een duurzamere leefstijl?

Of

Welke barrières komen mensen vaak tegen wanneer zij een duurzamere leefstijl proberen aan te nemen?

Een gesprek over duurzaam consumeren aangaan

1. Hoe vind ik het om met m'n gezinsleden in gesprek te gaan over nieuwe vs. tweedehands kleding komen?
2. Kan ik de mensen om me heen beïnvloeden in gedrag, zonder een "klimaatdrammer" te worden?
3. Hoe kunnen mensen gesprekken houden over duurzaam consumeren met hun naasten?

LES SLIDES

Actie-experimenten

Om je impact écht te vergroten,
zul je nieuwe dingen moeten proberen.

Soms nemen we aan dat een actie niet bij je past, maar leert de ervaring iets anders.

Het succes van veel verschillende challenges laat dit ook zien:

- Week zonder vlees (en zuivel) [Nationale Week Zonder Vlees & Zuivel](#)
- Buy Nothing New Month (wel tweedehands) [Buy Nothing New Month](#)
- 6 maanden lang geen kleding kopen [The No Buy Challenge](#)

Veel deelnemers merken blijvende gedragsverandering na een tijdelijke challenge.

LES SLIDES

Actie-experimenten

Welk impactvol gedrag of impactvolle actie kan jij als experiment eens uitproberen?

	GREEN Do new behavior	BLUE Do familiar behavior	PURPLE Increase behavior intensity	GRAY Decrease behavior intensity	BLACK Stop existing behavior
DOT One time	 GREEN DOT <i>Do a new behavior one time</i>	 BLUE DOT <i>Do familiar behavior one time</i>	 PURPLE DOT <i>Increase behavior one time</i>	 GRAY DOT <i>Decrease behavior one time</i>	 BLACK DOT <i>Stop behavior one time</i>
SPAN Period of time	 GREEN SPAN <i>Do behavior for a period of time</i>	 BLUE SPAN <i>Maintain behavior for a period of time</i>	 PURPLE SPAN <i>Increase behavior for a period of time</i>	 GRAY SPAN <i>Decrease behavior for a period of time</i>	 BLACK SPAN <i>Stop behavior for a period of time</i>
PATH From now on	 GREEN PATH <i>Do new behavior from now on</i>	 BLUE PATH <i>Maintain behavior from now on</i>	 PURPLE PATH <i>Increase behavior from now on</i>	 GRAY PATH <i>Decrease behavior from now on</i>	 BLACK PATH <i>Stop behavior from now on</i>

Bron afbeelding: [Fogg Behavior Grid by Dr. BJ Fogg, Stanford University](#) | by [IMerge](#) | [Medium](#)

LES SLIDES

Actie-experimenten

- Prof. BJ Fogg brengt verschillende types gedragsverandering in kaart in het behavior grid.
- Een actie-experiment leent zich met name voor 'span' of 'dot' gedrag.
- De verschillende kleuren kunnen goede inspiratie geven welke types gedragsverandering je kunt toepassen.

LES SLIDES

Actie-experimenten

Stap 1: formuleer een gedrag / actie die jij in de komende weken gaat uitproberen.

Stap 2: benader dit als een experiment. Formuleer daarom 3 onderzoeksvragen om dit experiment tot een succes te maken.

1. Specifieke persoonlijke vraag

Een vraag die zich richt op waar je persoonlijk probeert concreet achter te komen.

2. Algemene persoonlijke vraag

Een vraag die zich richt op wat dit op een abstracter niveau voor jezelf kan beantwoorden.

3. Algemene, maatschappelijke vraag

Een vraag die zich richt op hoe deze zelfde onderwerpen op maatschappelijk niveau

LES SLIDES

Actie-experimenten

Geef bij de slotbijeenkomst een presentatie van max 10 minuten:

- Welk actie-experiment heb je gedaan?
- Welke inzichten heb je opgedaan, op alle 3 de niveaus?
- Wat neem je hieruit mee naar je project en/of je persoonlijke acties in de toekomst?

Acties

DOCENT INFORMATIE

Actiewaaier samenstellen

Een referentiekader om mee te nemen

Wat: een selectie van toekomstige acties maken

Duur: circa 20 minuten

Werkvorm: individueel

Vooraf: ná actiebrainstorm en evt. experimenten of analyse

De voorgaande werkvormen gaan allemaal om het verbreden van de actiemogelijkheden. Juist door veel verschillende mogelijke acties te overwegen kun je agency vergroten. Uiteindelijk is het natuurlijk ook belangrijk te kijken welke acties ook daadwerkelijk bij je passen. Wat zijn nou acties waarvan jij ook echt geloofd dat je ze (ooit) zal doen? Daarom maken we een persoonlijke actiewaaier. Door deze visueel en fysiek uit te werken maken we de actiemogelijkheden tastbaar.

De actiewaaier is bedoeld als persoonlijke houvast, wanneer je machteloosheid ervaart heb je altijd een waaier vol actiemogelijkheden om op terug te komen.

Mogelijke leerdoelen:

- De student maakt een selectie aan persoonlijke passende acties, zodanig dat een gevarieerd overzicht van actiemogelijkheden ontstaat.
- De student selecteert en formuleert persoonlijk passende acties op verschillende niveaus, zodanig dat dit de handelingsbereidheid vergroot.

Bron afbeelding:
https://th.bing.com/th/id/OIP.pUxsvu4iy_OOtkakWcBCpwHaJ4?rs=1&pid=ImgDetMain

Acties

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Actiewaaier samenstellen

Een referentiekader om mee te nemen

- Te adviseren is om deze werkvorm te laten aansluiten op ten minste 2 van de verbredende werkvormen hiervoor. Dan liggen de opties letterlijk al op tafel. Wanneer dit niet mogelijk is, dient bij de eerdere brainstorm, analyse of verbreden gezorgd te worden dat de resultaten goed bewaard blijven. Bijvoorbeeld door deze uit te werken tot een digitale lijst.
- Het is aansprekend om de actiewaaier fysiek uit te werken. Mogelijk kan je daarvoor 'ouderwetse' verfsamples halen bij een bouwmarkt, alternatief kun je gebruikt maken van de Actiewaaiers (beschikbaar onder Lesmaterialen) printen en knippen.
- Per kleur (type actie, domein of onderwerp) formuleer je zowel kleinere als grotere acties. Hierbij gaat het er vooral om hoe 'moeilijk' een actie voor jou persoonlijk voelt. Dus een grote acties is ambitieus en mogelijk meer iets om in de toekomst ooit te doen of om naartoe te werken.

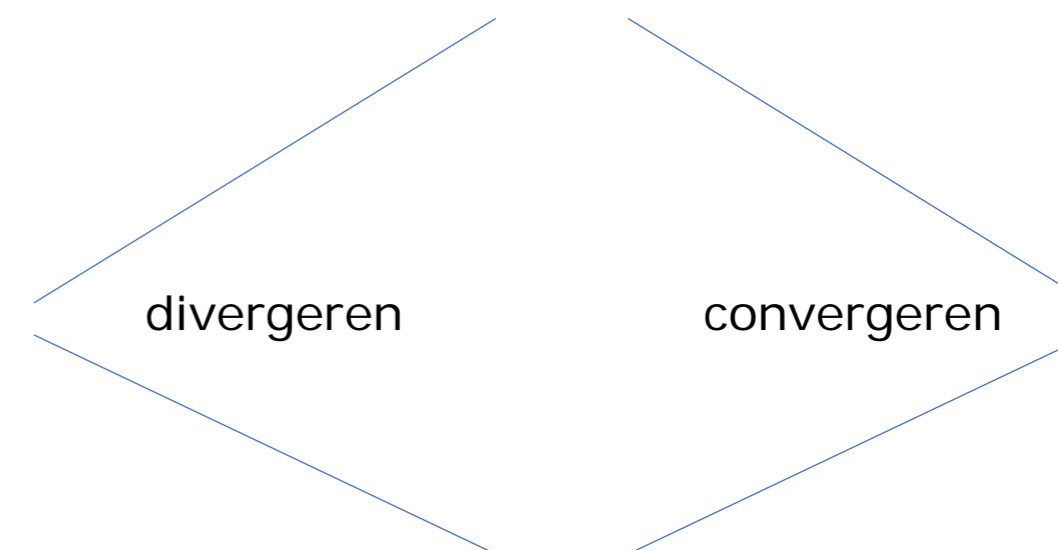
Bron afbeelding:
https://th.bing.com/th/id/OIP.pUxsvu4iy_OOtkakWcBCpwHaJ4?rs=1&pid=ImgDetMain

LES SLIDES

Actiewaaier

Maar wat ga je nu werkelijk doen?

We maken een persoonlijke selectie van actiemogelijkheden.

LES SLIDES

Actiewaaier

- Stap 1: Bekijk de geformuleerde actiemogelijkheden
Kies enkele acties uit die bij je passen
- Stap 2: Formuleer enkele clusters van acties,
bijvoorbeeld:
- een bepaald onderwerp of doel
 - een bepaald type actie
 - een bepaald actiedomein
- Neem voor elk cluster 1 kleurenstrip
- Stap 3: Probeer de kleurenstrip te vullen met grootsere
en kleinere acties.
- Stap 4: Vul op deze manier circa 3 tot 6 kleurenstrips
om je persoonlijke actiewaaier samen te stellen.

Rolmodellen

- Rolmodellen analyseren
- Irritatiemodel met kwadrantenoefening
- Rolmodellen interview

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

Rolmodellen analyseren

Impactmakers en hun acties

Wat: voorbeeldfiguur onderzoeken

Duur: uitleg (10 min) – huiswerkopdracht – nabespreking (30 min)

Werkvorm: individueel

Rolmodellen kunnen een goede motivatie bieden om zelf een rol te nemen als change agent. Daarom gaan we in deze werkvorm aan de slag met het analyseren van rolmodellen. Elke student kiest twee impact-makers die ze inspirerend vinden. Ze gaan zich in deze persoon verdiepen om erachter te komen op welke manier ze invulling geven aan hun rol, aan de hand van het invulformat.

Om een goed overzicht te krijgen in de diversiteit van acties zul je wat verder onderzoek naar de persoon moeten doen. Bijvoorbeeld door interviews of podcasts te luisteren. In de nabespreking ga je in gesprek over de rollen en leg je de verbanden met de eigen ambities. Welke type acties kunnen studenten zelf ook doen? Welke acties zouden ze in de toekomst willen doen? Past deze rol bij hun eigen ambities?

Mogelijke leerdoelen:

- De student onderzoekt een rolmodel en diens acties, zodanig dat een genuanceerd beeld ontstaat van wat rolmodellen kunnen zijn.
- De student analyseert hoe een rolmodel invulling geeft aan diens rol, zodanig dat deze aspecten vergeleken kunnen worden met anderen.
- De student vergelijkt meerdere rolmodellen, zodat dat inzichten geformuleerd worden over de mogelijk eigen rol in een transitie.

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

TIPS

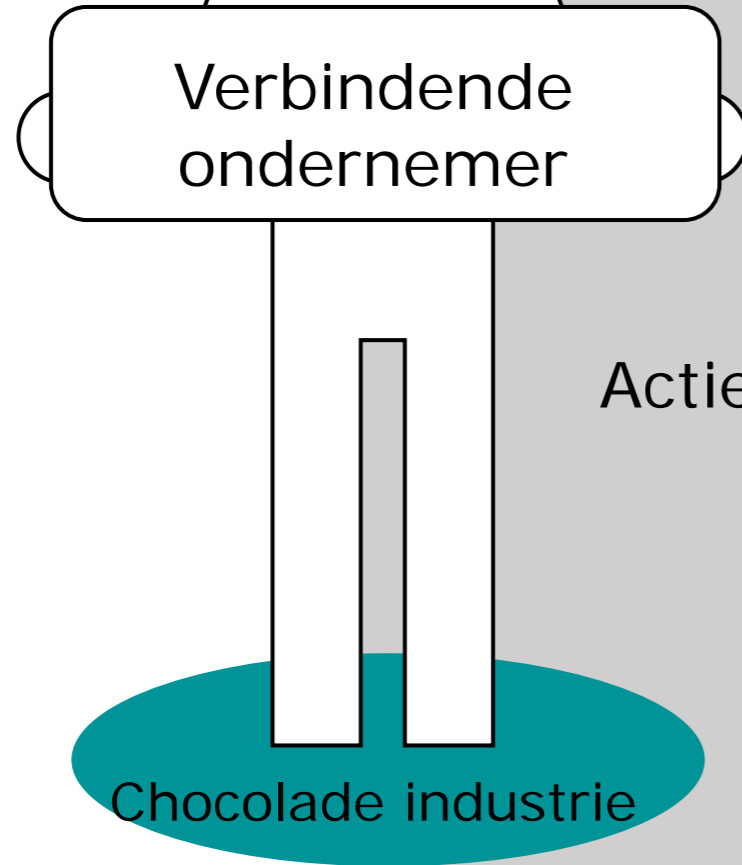
Rolmodellen analyseren

Impactmakers en hun acties

- Je kunt vooraf afspreken hoe je 'impact maker' of 'change agent' afbakend, afhankelijk van de positie van de werkvorm in het curriculum.
- De rol, transitie en context zijn vaak vrij gemakkelijk te vinden. Om de rol op een abstracter niveau te formuleren dan de beroepsfunctie van de persoon, adviseer ik de theorie over rollen van Deepa Iyer.
- In het invulformat wordt gesproken over 'kleine acties' en 'grootse acties' - dit daagt studenten uit om ook over kleinere acties na te denken, die makkelijker verbonden kunnen worden met eigen acties.
- Zorg dat de acties geformuleerd worden in actieve vorm. Soms formuleren studenten namelijk mijlpalen zoals het behalen van een award. Maar wat doet de change agent zelf, welke acties heeft de persoon zelf ondernomen om tot deze mijlpaal te komen?
- Schenk bij het bespreken van de rolmodellen aandacht aan de zichtbaarheids-bias. Studenten zullen met name tot rolmodellen komen die erg zichtbaar zijn, bijvoorbeeld omdat ze vaak in de media komen of zelf mediamaker zijn. Welke rollen blijven hierdoor ongezien? (denk aan beleidsmakers, ondersteunende functies in bedrijven, diensten of lobbyisten)
- De voorbeelden zijn primair opgenomen ter referentie voor de docent. Er kan natuurlijk ook voor gekozen worden deze klassikaal te bespreken, maar mogelijk is dit te sturend voor het type persoon dat als rolmodel gezien kan worden.

Henk Jan Beltman

Slaafvrije chocolade industrie

Consumenten bewust maken

Uitspreken op social media

Praten bij talkshows en op podcasts

Verhalen plaatsen op de producten

grootse actie

kleine actie

Verbeteren van arbeidsomstandigheden

Onderhandelen met boeren

Werken met 7000+ boeren

Structureel meer betalen voor een kilo cacao

kleine actie

grootse actie

Bedrijfsvoering

Eerlijke prijs vragen voor chocola

Personeel aannemen met een passie voor wereldverbetering

Sturen op het maken van impact

kleine actie

grootse actie

Acties

Model zoals ingevuld door een student.

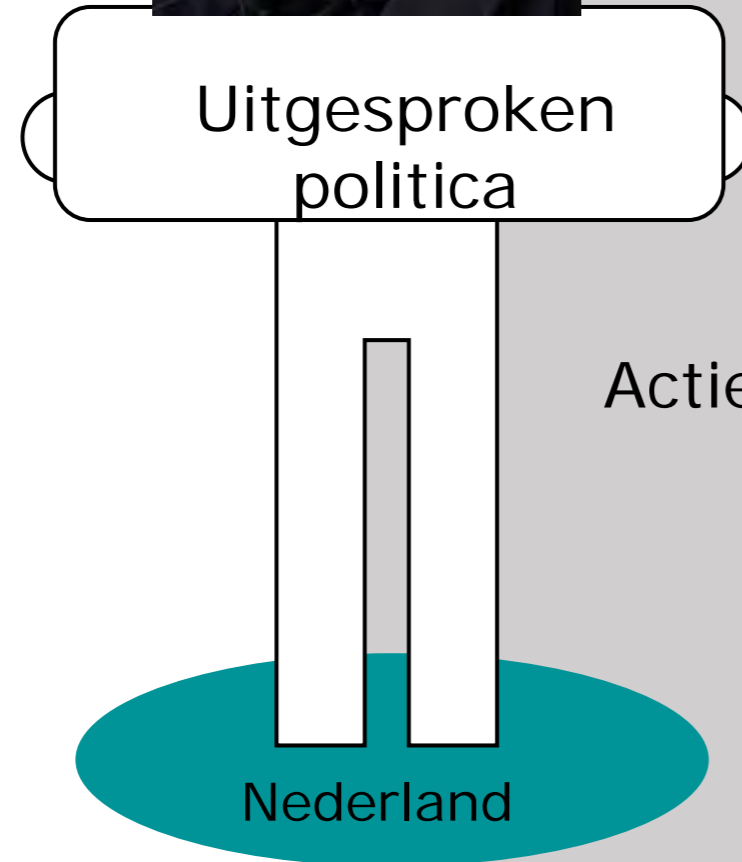
+punt

Ook minder zichtbare acties zoals bedrijfsvoering benoemd

-punt

Sommige actie zijn wat vaag geformuleerd, zoals 'werken met 7000 boeren'. Door de formuleringen is de 'grootseheid' van de actie vaak wat ambigu

Sylvana
Simons

transitie naar rechtvaardige samenleving

Functie in de tweede kamer

Dagelijks betrokken bij de partij

Vertegenwoordiger partij

Debatteren

Kamervragen stellen

Wetsvoorstellen doen

kleine actie

grootse actie

Acties

Activisme

Luisteren naar het volk

Actie voeren naast burgers

Zelf acties organiseren als partij

kleine actie

grootse actie

Als publiek figuur

Interactie met fans en volgers

Talk shows bijwonen / tafelgast zijn

Interviews geven in kranten en tijdschriften

Bekendheid brengen naar transitie en problemen

kleine actie

grootse actie

Model zoals ingevuld door een student.
+punt:
Zeer goede diversiteit aan actiedomeinen
-punt:
sommige acties zijn meer effect dan actie vooral 'bekendheid brengen aan'

LES SLIDES

Rolmodellen

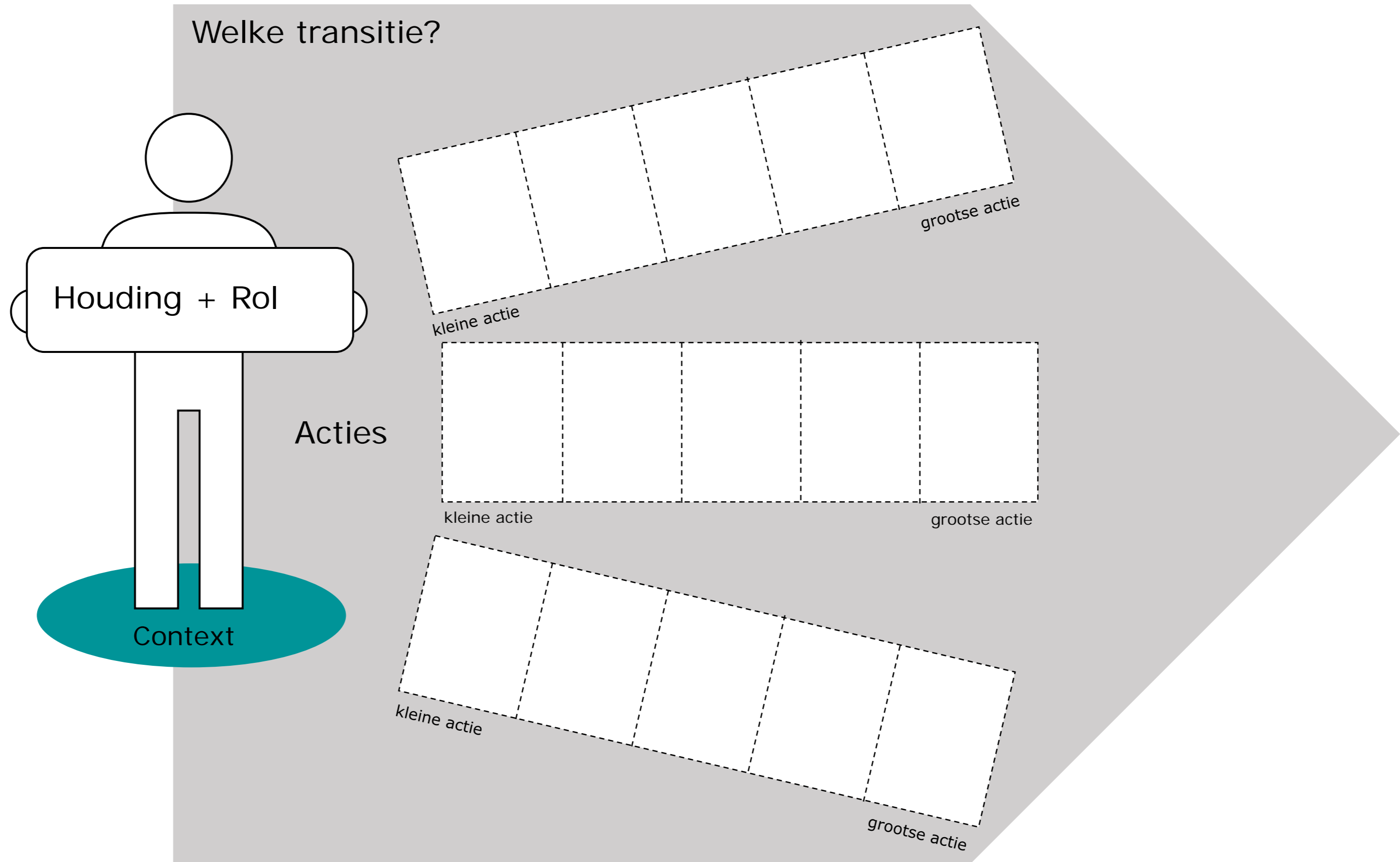
Nu:

- Ga op zoek naar 2 verschillende personen die jij een rolmodel vind in het maken van positieve impact.
- Zorg dat beide personen een ander soort rol aannemen en dus op een andere manier invulling geven aan impact maken
- Schrijft in 3 tot 5 zinnen op waarom jij vind dat deze persoon een rolmodel is.

Huiswerkopdracht:

- Vul voor beide personen het format "rolmodel" in. Doe hiervoor onderzoek naar de persoon: welke acties worden er ondernemen? Hoe spreekt deze persoon zich uit? Welke houding en rol kun je terugzien?

Naam

Naam

De houding en rol geven samen een abstracte beschrijving van de bijdrage die iemand levert. Dit kan op veel verschillende manieren ingevuld worden.

Houding + Rol

Binnen welke context of sector handelt deze persoon vooral?

Context

Welke transitie?

Aan welke grotere transitie probeert dit rolmodel bij te dragen? Voorbeelden:

- Energietransitie
- Transitie van voedselsysteem
- Materiaaltransitie

Acties

kleine actie

grootse actie

kleine actie

grootse actie

kleine actie

grootse actie

De drie actie-richtingen vertegenwoordigen verschillende types acties die deze persoon doet. Bijvoorbeeld in verschillende actievormen (schrijven / ondernemen / spreken), actiedomeinen of hoedanigheden.

LES SLIDES

Rolmodellen

Bespreking in 1-2-4-all vorm

- In duo: presenteer je rolmodellen aan je duopartner. Bespreek wat de overeenkomsten en verschillen zijn. Formuleer minimaal 3 inzichten.
(5 min)
- In viertal: bespreek en vergelijk je inzichten. Formuleer gezamenlijk de drie belangrijkste inzichten.
(10 minuten)
- All: presenteer als viertal je belangrijkste inzichten. Als klas formuleren we een top 5 van belangrijkste inzichten.
(15 min)

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

Irritatiemodel analyseren

Wat leer je van mensen die je stom vindt

Wat: een impact-maker analyseren, waar jij je (ook) aan ergert

Duur: voorbereiding + 20 + 20

Werkvorm: uitleg – huiswerk - nagesprek in subgroepen

Mensen waar je je aan irriteert, leren je vaak iets over je eigen uitdagingen. Vanuit die gedachte kijken we in deze werkvorm naar een “irritatiemodel” een rolmodel waar je je ook aan ergert. Vergelijkbaar met het rolmodel gaat elke student op zoek naar een impact maker. Echter; nu zoek je iemand die zich inzet voor een transitie waar jij ook achter staat, maar iemand die je toch (ook) irritant vindt.

Na het uitwerken van het model-format (voorbereiding, zie werkvorm rolmodellen) ga je in de les aan de slag met het kwadranten model. Hier begin je bij de allergie – welke eigenschap in het irritatiemodel staat je tegen? Kun je vanuit die eigenschap het kwadrantenmodel invullen? Zegt dit iets over je eigen valkuilen en uitdagingen? Studenten werken dit onder begeleiding uit en bespreken de inzichten daarna in subgroepen.

Mogelijke leerdoelen:

- De student analyseert eigenschappen van een impact maker, zodanig dat de student inzicht krijg in diens eigen valkuilen en uitdagingen.
- De studenten vergelijken de gevonden irritatiemodellen, zodanig dat ze inzicht krijgen in de valkuilen van zowel zichzelf als medestudenten.

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Irritatiemodel analyseren

Wat leer je van mensen die je stom vindt

- Zorg bij het kiezen van een rolmodel voor deze werkvorm dat de studenten iemand kiezen waar ze op zijn minst deels achter staan. Wanneer iemand gekozen wordt waar mensen zowel inhoudelijk als in stijl zich aan irriteren, dan vertroebelt dit de werkvorm.
- De uitleg van de werkvorm gaat er vanuit dat de studenten reeds 1 of 2 rolmodellen uitgewerkt hebben in het format. Beide opdrachten kunnen ook goed gecombineerd worden, door direct zowel een rolmodel als irritatiemodel uit te werken.
- Zoals ook bij de rolmodellen naar voren kwam zullen opvallende of zeer uitgesproken mensen hier eerder in naar voren komen, omdat zij meer media aandacht krijgen. In het nagesprek kan er aandacht besteed worden aan welke rolmodellen juist te weinig zichtbaar zijn en of de studenten ook lessen zien die ze daaruit kunnen leren.

LES SLIDES

Irritatiemodel

Ken je dat?

Iemand doet goede dingen, maar je vind die persoon tegelijk gruwelijk irritant.

Daar valt iets van te leren!

Uit elke irritatie kun je een les voor jezelf halen.

Opdracht:

Zoek een persoon die je een rolmodel vindt in wat hij/zij nastreeft of de impact die hij/zij maakt. En waar je je tegelijk ook aan irriteert.

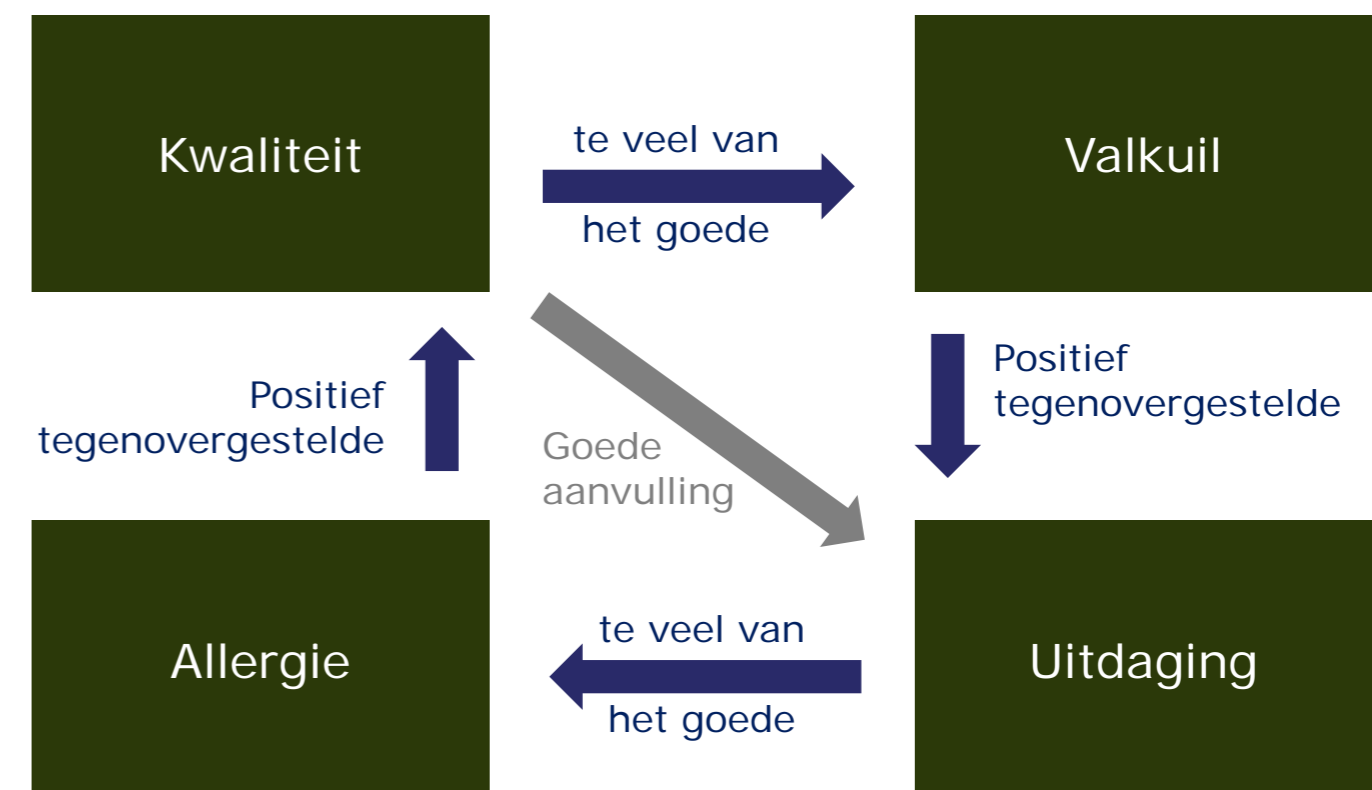
Werk deze persoon uit in het rolmodel format

LES SLIDES

Irritatiemodel

Bepaal aan welke eigenschap of gedrag je je vooral ergert.

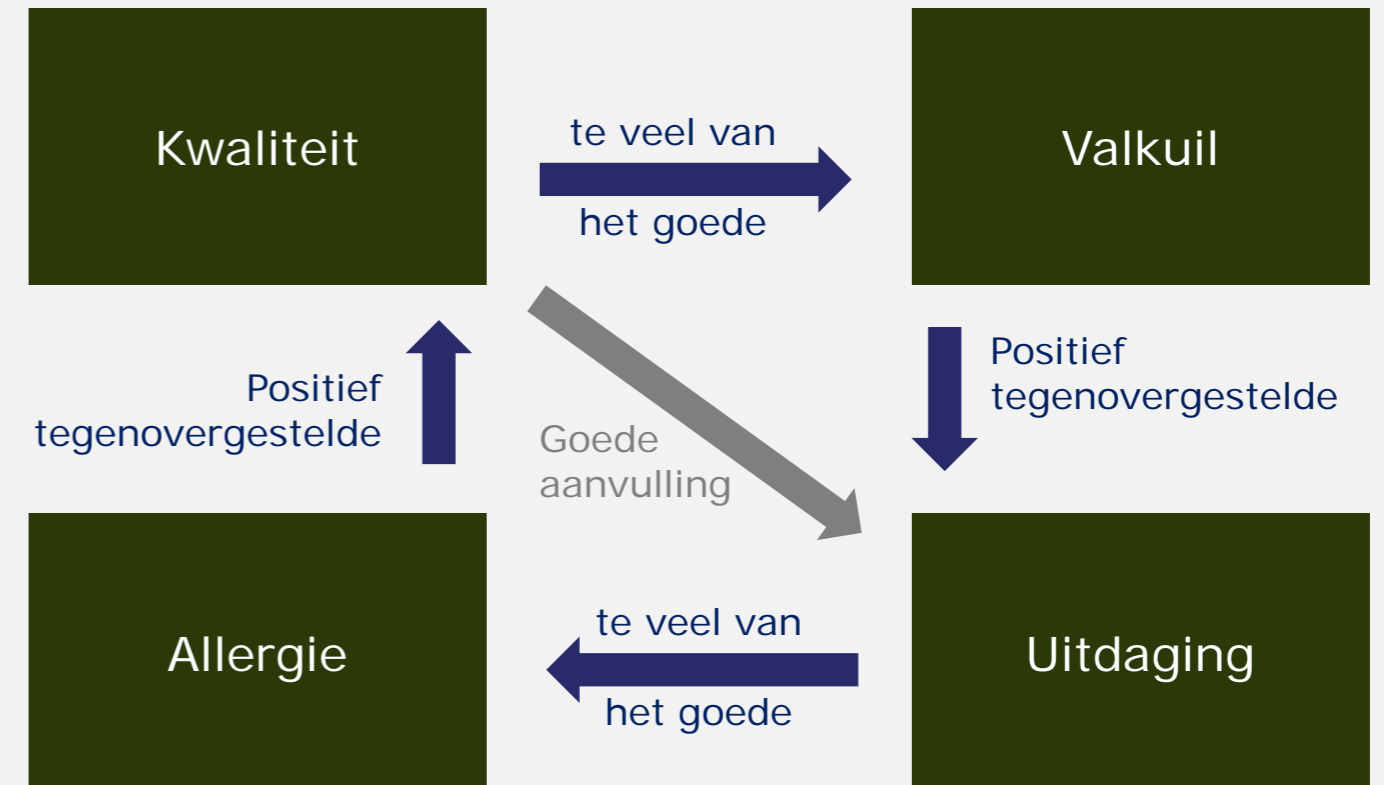
Vul vanuit die eigenschap als allergie, het kernkwadrantenmodel in.

Afbeelding gebaseerd op: Ofman, Daniel. *He ik daar..?!*: ontdek en ontwikkel je persoonlijke kernkwaliteiten met het kernkwadrant. Servire, 2014.

Irritatiemodel voorbeeld

- Gekozen irritatiemodel: Greta Turnberg
- Allergie -> Ze is zo schreeuwerig
- Kwaliteit -> Bescheiden zijn en nuanceren.
- Valkuil -> Te stil zijn, onuitgesproken.
- Uitdaging → Ik mag mezelf meer laten zien en vaker uitspreken.

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

Rolmodel interviewen

Hoe geven mensen invulling aan een rol als impactmaker

Wat: in gesprek met iemand die je een rolmodel vindt.

Duur: circa 3 lessen + grote huiswerk-opdracht

Werkvorm: individuele of duo-opdracht

Het is enorm inspirerend om iemand te spreken die zich inzet voor systeemverandering. In deze interviews gaan studenten in gesprek met iemand die zich inzet om impact te maken. Ze bespreken wat hen motiveert, welke acties ze doen en hoe ze gekomen zijn waar ze nu zijn. Je kunt gezamenlijk bepalen hoe groots je dit wil aanpakken. Je kunt studenten uitdagen om bekende rolmodellen te benaderen, maar kunt de focus ook leggen op het eigen netwerk van de student zijn. Dit maakt niet alleen de interview toegankelijk, maar ook de inzichten makkelijker te vertalen naar de eigen situatie.

Er is een leidraad voor de interviews (zie lesmaterialen), die studenten als basis kunnen gebruiken. Deze is te vinden op de projectwebsite onder lesmaterialen. Afhankelijk van het niveau van de studenten en of ze al vaker interviews gehouden hebben, kunnen de studenten eventueel de leidraad aanpassen om eigen vragen te integreren. Bijvoorbeeld vragen die specifiek aansluiten bij hun project of professionele rol.

Mogelijke leerdoelen:

- De student voert een interview met een impact maker, zodanig dat de student meer begrip ontwikkeld voor de rol en acties.
- De studenten vergelijken verschillende impactmakers aan de hand van interviews, zodanig dat een breder inzicht in rollen en acties ontstaat.

Rolmodellen

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Rolmodel interviewen

Hoe geven mensen invulling aan een rol als impactmaker

- Voor veel studenten is het vinden en benaderen van iemand voor een interview de meest uitdagende stap. Het is dan ook aan te raden hier in de les aandacht aan te besteden. Help de studenten na te denken wat voor persoon ze willen interviewen, wie ze dan het liefste zouden willen vragen en ook wat een tweede of derde optie zouden zijn. Op deze manier is er altijd een plan B wanneer een reactie uitblijft.
- In het interviewplan zijn enkele 'ranking' opdrachten opgenomen waarbij kaartjes op volgorde gelegd moeten worden. Hiervoor zijn fysieke afspraken met face-to-face gesprekken het fijnste. Wanneer nodig kan er natuurlijk naar een digitaal alternatief gezocht worden.
- Wanneer de studenten zelf het interview-plan gaan aanpassen, stel dan vooraf kaders. Welke vragen wil je in elk geval behouden? En welke extra onderwerpen wil je aan bod laten komen? Op deze manier kun je ervoor zorgen dat de klassikale nabespreking voldoende overlap in onderwerpen heeft.
- Laat studenten de interviews opnemen (met toestemming). Op deze manier kunnen ze het interview terugluisteren en relevante quotes uitschrijven. Natuurlijk kan er ook gewerkt worden met volledige (automatische) transcripten. Vooral wanneer klassikaal analyses vergeleken gaan worden kan dit de moeite waard zijn. Anders is het voldoende op per geïnterviewde relevante inzichten en quotes uit te werken.

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Inspiratie opdoen uit gesprekken

Doel: *Per tweetal, twee mensen interviewen die op een manier impact maakt op maatschappelijke thema's.*

Opbouw:

- Les 1: uitleg interviews
- Les 2: check-in + feedback op geformuleerde vragen
- Les 3: presentatie van inzichten

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Opdracht 1: Wie?

Stap 1: bedenk wat voor iemand je wil interviewen?

- betrokken bij welke transitie?
- vanuit wat voor positie?
(ondernemer/politicus/media-maker/werknemer etc.)
- welk type acties?

Stap 2: maak een short-list van specifieke personen die aan 1 of meerdere voorwaarden voldoen

Stap 3: rangschik de short-list

Wie zou je het liefste willen interviewen?

Stap 4: maak een plan hoe je deze personen kan benaderen (2 per duo)

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Opdracht 2: Waarover?

Stap 1: Bedenk wat je graag van deze persoon zou willen weten: maak een mind-map

Stap 2: Lees het interviewplan over rollen en acties

Stap 3: Vergelijk je eigen mind-map met het interview protocol. Wat komt nog onvoldoende aan bod?

Stap 4: Formuleer enkele aanvullende vragen en kijk waar deze in het interview-plan opgenomen kunnen worden.

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Les 2:

1. Hoe gaat het met benaderen?
Wie kan hulp gebruiken?
2. Bespreek met een ander tweetal je vragen.
Geef suggesties om ten minste 1 van de vragen nog scherper te formuleren.
3. Hoe ga je het interview verwerken tot pitch? Maak een opzet.

Docent maakt feedback ronde

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Les 2:

Vorbereiding les 3:

Na uitvoeren interviews:

- Luister de opnames van je interviews terug
- Schrijf opvallende quotes en inzichten op
- Maak van ieder interview 1 poster met daarop:
 - Naam
 - Rol
 - Acties
 - Opvallende quotes en tips

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Les 3:

Pitch ronde:

- Vertel in 5 min als duo:
 - Wie heb je geïnterviewd?
 - Hoe geven deze personen invulling aan hun impact rol?
 - Welke acties ondernemen ze?

 - Wat waren de opvallendste overeenkomsten?
 - Wat waren de duidelijkste verschillen?

 - Welke les neem je zelf uit de interviews mee?

LES SLIDES

Rolmodel interviewen

Les 3:

Nabespreking:

We hangen alle posters samen op.

- Welke acties zien we vaak terugkomen?
- Welke rol komt vaker terug?
- Zijn er bepaalde rollen die we gemist hebben?

Je eigen rol

- Je houding verwoorden
- Ik weet nog goed dat
- Je rol beschrijven

Je eigen rol

DOCENTINFORMATIE

Je houding verwoorden

Hoe sta je ten op zichten van systeemverandering?

Wat: ons vocabulaire met betrekking tot rollen uitbreiden

Duur: Circa 15 minuten

Werkvorm: In groepjes van 4 a 6 studenten

Veel studenten denken bij impact maken of activistisch zijn aan protesten. Aan vooral ergens tégen zijn. Deze werkvorm kan helpen om deze ruimte te vergroten, om te benadrukken dat je met allerlei verschillende houdingen kan bijdragen aan impact maken.

Daarnaast zorgt de werkvorm ervoor dat studenten op zoek gaan naar onderlinge overeenkomsten en verschillen in hoe ze zich verhouden tot transitie. We doen dit door een kwadrantenverdeling te maken met daarop twee tegengestelde beschrijvingen van een houding. In groepjes gaan studenten een kwadrant opstellen, waarbij de uitdaging is dat niet alle groepsleden in hetzelfde kwadrant mogen vallen. Op deze manier ontdekken studenten ook onderlinge verschillen en overeenkomsten.

Mogelijke leerdoelen

- De student verkent woorden die een houding beschrijven, zodanig dat meer inzicht ontstaat in de eigen houding ten aanzien van systeemverandering.
- De student bespreekt woorden die de eigen houding beschrijven met andere studenten, zodanig dat een genuanceerder beeld ontstaat van mogelijke houdingen ten aanzien van impact maken.

Je eigen rol

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Je houding verwoorden

Hoe sta je ten op zichten van systeemverandering?

- Door studenten zelf woorden te laten zoeken, gaan ze actief aan de slag met wat het betekent om een rol te hebben t.a.v. systeemverandering. Het kan lastig zijn om op zoek te gaan naar de woorden waarop studenten onderscheidend zijn, vele vinden zich in vergelijkbare woorden of durven zich niet als 'anders' uit te spreken. Het is daarom belangrijk om in de introductie voldoende aandacht te schenken aan het feit dat veel verschillende houdingen mogelijk én nodig zijn. Dat het niet gaat om welke houding beter is.
- Een alternatieve werkvorm rondom houdingswoorden is die van "De Lijn". Waarbij een denkbeeldige lijn in de ruimte wordt gebruikt met 2 tegenovergestelde begrippen aan de uiterste. Telkens kiezen alle studenten een positie op de lijn. Onderstaande begrippen kunnen hiervoor als input dienen
 - Vooruitstrevend – behoudend
 - Probleemgericht – oplossingsgericht
 - Radicaal – subtiel
 - Individueel – samen

LES SLIDES

Je houding verwoorden

Stelling:

*Als je activistisch bent,
ben je vooral ergen tégen.*

LES SLIDES

Je houding verwoorden

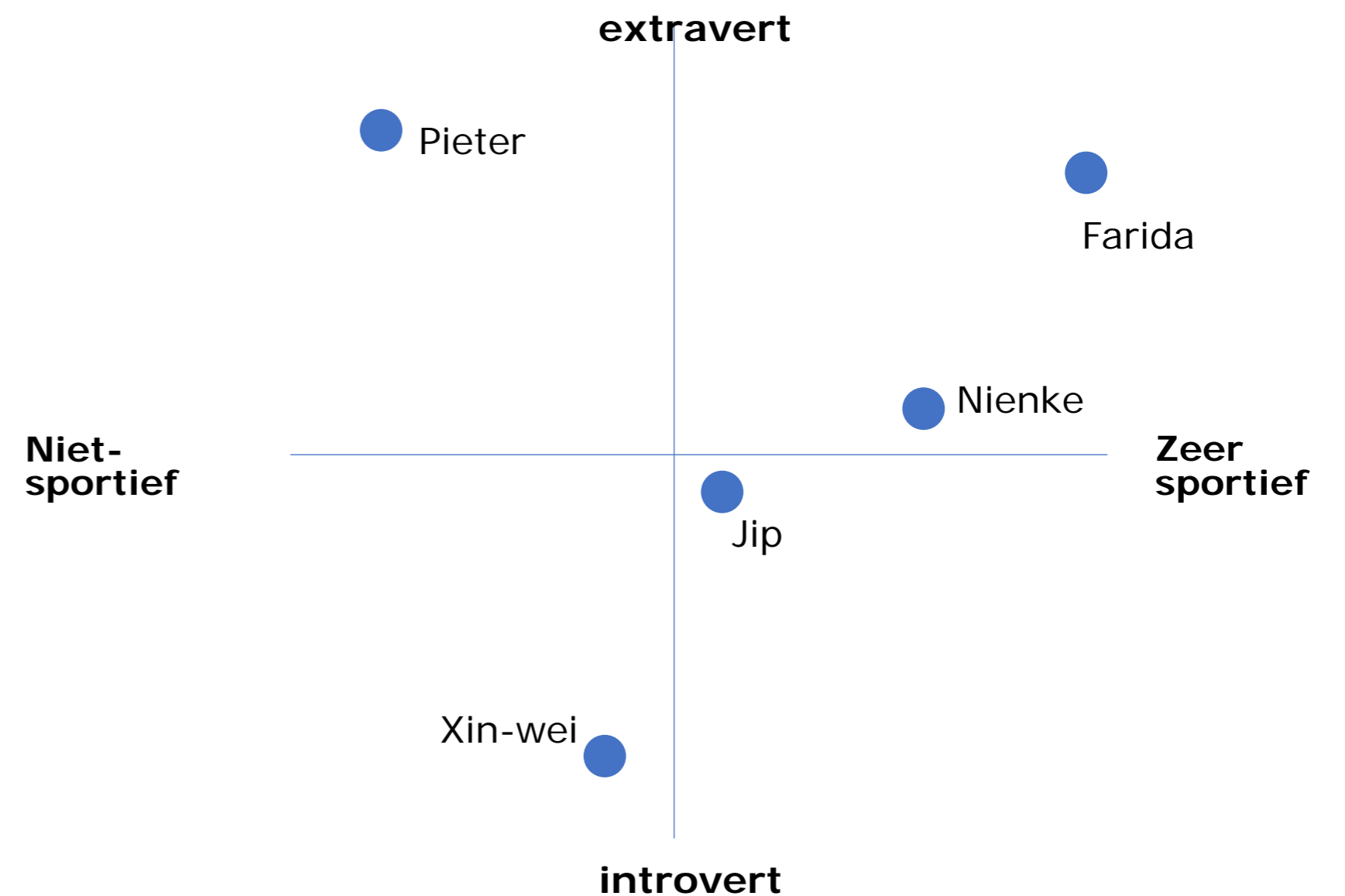
- Ergens tegen vechten vs. Ergens voor vechten
- Beide waardevol
- Tegengestelde houdingen
- Verschillende verkennen en waarderen.

LES SLIDES

Je houding verwoorden

Als groep een kwadranten verdeling maken
alledaags voorbeeld:

LES SLIDES

Je houding verwoorden

- Teken als groep een kwadrantenverdeling op een blad.
- Kies telkens 2 tegenstellingen die een beschrijving geeft van je houding of rol met betrekking tot systeemverandering en impact maken.
- Je gaat jezelf als 'stipje' inschalen op beide woorden.
- Kies tegenstellingen waar jullie niet allemaal hetzelfde in staan, zodat jullie namen in verschillende kwadranten komen.

Je eigen rol

DOCENT INFORMATIE

Ik weet nog goed dat

Wanneer kwam jij voor het eerst in actie?

Wat:	reflecteren op herinneringen
Werkvorm:	individueel + in duo bespreken
Duur:	Geheel tijdens les: circa 40 min Als huiswerk: 20 min in les bespreken

Laat studenten terugdenken aan een herinnering van wanneer ze in actie kwamen voor iets of iemand. Was er als kind al een moment dat ze zich uitspraken? In actie kwamen? Uit de herinneringspsychologie weten we dat je iets meestal goed herinnerd wanneer het ofwel in lijn is met je karakter, ofwel juist breekt met je karakters. Het is interessant om met deze bril te kijken naar welke momenten van actie iemand zich herinnert. Wat zegt dit over je actie-stijl op dit moment en/of je karakter?

Studenten gaan aan de slag om een dergelijke herinnering intuïtief uit te schrijven, alsof je het verhaal aan iemand verteld. Op basis van deze verhalen gaan studenten in tweetallen het gesprek aan om op de ervaring te reflecteren. Zo leggen we verbanden met karaktereigenschappen en de (mogelijke) huidige rol die een student inneemt.

Mogelijke leerdoelen:

- De student reflecteert op eerdere ervaringen met in actie komen, zodanig dat meer inzicht ontstaat in de persoonlijke actiestijl en het verband met het eigen karakter.
- De student gaat in gesprek over eerdere ervaringen met in actie komen, zodanig dat onderlinge overeenkomsten en verschillen leiden tot inzicht in persoonlijke voorkeuren met betrekking tot in actie komen.

Je eigen rol

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Ik weet nog goed dat

Wanneer kwam jij voor het eerst in actie?

- Het mooiste is om deze oefening te starten met een persoonlijk verhaal van de docent. Probeer zelf terug te denken aan een moment dat je als kind in actie kwam. Welke elementen zijn hiervan memorabel, en waarom? Het voordeel van een persoonlijk verhaal vertellen als docent is dat er direct meer verbinding en openheid ontstaat in de klas.
- Mocht het vanuit de docent te lastig zijn om een persoonlijk verhaal te vertellen, dan is er in de slides ook een video opgenomen. Dit zal echter minder aansprekend zijn dan een persoonlijk verhaal van de docent.
- De ervaring kan iets kleins en persoonlijks zijn of iets groots en maatschappelijks
 - Bij je ouders protesteren dat je later thuis wil mogen komen.
 - Bij je docent bezwaar maken tegen iets wat je onrechtvaardig vindt
 - Meelopen met een goede doelen actie / sponsorloop
- Suggesties voor vragen ter nabespreking:
 - Heb je dit verhaal goed onthouden omdat het erg goed bij je karakter past, of juist helemaal niet?
 - Welke eigenschappen komen in dit verhaal terug, die je goed bij jezelf vindt passen?
 - Welke rol heb je gespeeld in dit verhaal?
 - Vanuit welke waarde of gevoel denk je dat je toen in actie kwam?

LES SLIDES

Ik weet nog goed dat

- Wat vind jij van kinderen bij protestacties?
- “in actie komen” kent vele vormen
- Vandaag denken we na over momenten dat je als kind ‘in actie’ kwam.

Filmpje met introductieverhaal is
nog niet online beschikbaar

LES SLIDES

Ik weet nog goed dat

- Probeer je een moment te herinneren dat je als kind 'in actie' kwam.
- Kan klein, of groots zijn.
- Iets wat je je goed kan herinneren

- Schrijf dit verhaal op, begin met
Ik weet nog goed dat...

Schrijf het verhaal als anekdote op, hoeft niet heel netjes. Probeer te blijven schrijven, ook als je dingen niet zeker weet.

LES SLIDES

Ik weet nog goed dat

- Vorm tweetallen
- 2x 5 min
- Persoon A leest verhaal voor
- Persoon B stelt vragen om het verhaal én het verband naar nu te begrijpen.

Wat betekend dit verhaal voor deze persoon?

- Na 5 min, wisselen van rollen.

Je eigen rol

DOCENTINFORMATIE

Je rol beschrijven

Een persoonlijke statement te maken

Wat: een schrijfpdracht om een persoonlijke rolbeschrijving te maken.

Duur: Circa 20 min + presenteren (afhankelijk van groepsgrootte)

Werkvorm: Individuele schrijfoefening

Vooraf: als afsluiting na div. verkenningen met andere werkvormen

We kennen als mens vele identiteiten. De rollen waar we ons mee identificeren zeggen veel over hoe we ons tot allerlei situaties verhouden. Zo ook onze rol ten aanzien van transities. Dit kan gaan om je rol ten aanzien van de economische transitie als geheel, of die binnen een bepaald domein. Door woorden te geven aan een rol neem je een actieve positie aan, wat de ervaren agency vergroot.

In een begeleide schrijfoefening met meerdere stappen werken studenten aan een persoonlijk statement. We werken niet met een vaststaande set rollen, maar bieden meerdere mogelijke perspectieven om een breed vocabulaire te ontwikkelen. We combineren een gekozen rol met andere beschrijvende woorden en verbinden de rol aan andere elementen zoals context, acties en doel. Deze oefening is erg geschikt als afsluiting en biedt houvast hoe studenten naar zichzelf en hun toekomst kijken.

Mogelijke leerdoelen:

- De student formuleert een persoonlijke rolbeschrijving, zodanig dat de persoonlijke positie ten aanzien van de transitie expliciet wordt gemaakt.
- De student formuleert een actieve rolbeschrijving, zodat dat constructieve self-talk wordt gestimuleerd die bijdraagt aan het ervaren van agency.

Je eigen rol

DOCENT INFORMATIE

TIPS

Je rol beschrijven

Een persoonlijke statement te maken

- De modellen die we als houvast geven, bieden beschrijvingen van rollen op een abstracter niveau. Je geeft hiermee meer een positie aan dan een concrete functie of beroep.
- Je kunt ervoor kiezen om de rol toe te spitsen om de professionele rol, binnen de sector of het beroepsprofiel van je opleiding. Er kan dan ook gekozen worden om 2 rolbeschrijvingen te geven: een als professionele change agent en een als persoonlijke change agent.
- Sommige studenten hebben een specifieke focus of context waarbinnen ze een rol aannemen. Bijvoorbeeld door zich vooral in te zetten voor de energie-transitie, en dit binnen verschillende actiedomeinen te doen. Dit kan ertoe leiden dat de rol minder duidelijk is, doordat de focus op context ligt. Het is dan ook mogelijk meerdere rollen te combineren.
-
- De werkvorm is opgebouwd om op 1 moment uit te voeren. Uit ervaring is echter ook gebleken dat het waardevol is om vaker op deze oefeningen terug te komen. Met name wanneer studenten langere tijd werken aan een impact-gedreven project. Ze ontwikkelen hun blik en positie dan gedurende de tijd. Het is daarmee ook een mooie reflectieve manier om de ontwikkeling gedurende een semester (of langer) vast te leggen door vaker de eigen rol te beschrijven.

LES SLIDES

Je rol beschrijven

Waarom?

- Woorden doen ertoe
- Zelf-praat doet ertoe
- *Hoe zou jij jouw rol ten aanzien van de (economische) transitie beschrijven?*
- We maken eerst een mind-map. Vervolgens een lopende tekst.

LES SLIDES

Je rol beschrijven

Stap 1: Open vragen:

- Hoe zou je jouw rol als impact maker beschrijven?
- Welke woorden komen er in je op?
- Bij welk vraagstuk of transitie voel jij je betrokken?

LES SLIDES

Je rol beschrijven

Stap 2:

Welke beschrijvende woorden passen bij je:

- Snel of langzaam
- Radicaal of incrementeel
- Individueel of collectief
- Gefocust of breed georiënteerd
- Lokaal of globaal
- (vul aan)

LES SLIDES

Je rol beschrijven

Stap 3:

Welke van de volgende rollen past bij je?

Twee verschillende modellen,
Kies, combineer, pas aan

Social change map

- Originele Engelse versie

Copyright Deepa Iyer
SM, © 2017 Deepa Iyer
All rights reserved. All prior licenses revoked.

Meer informatie op:
<https://www.socialchangemap.com/>

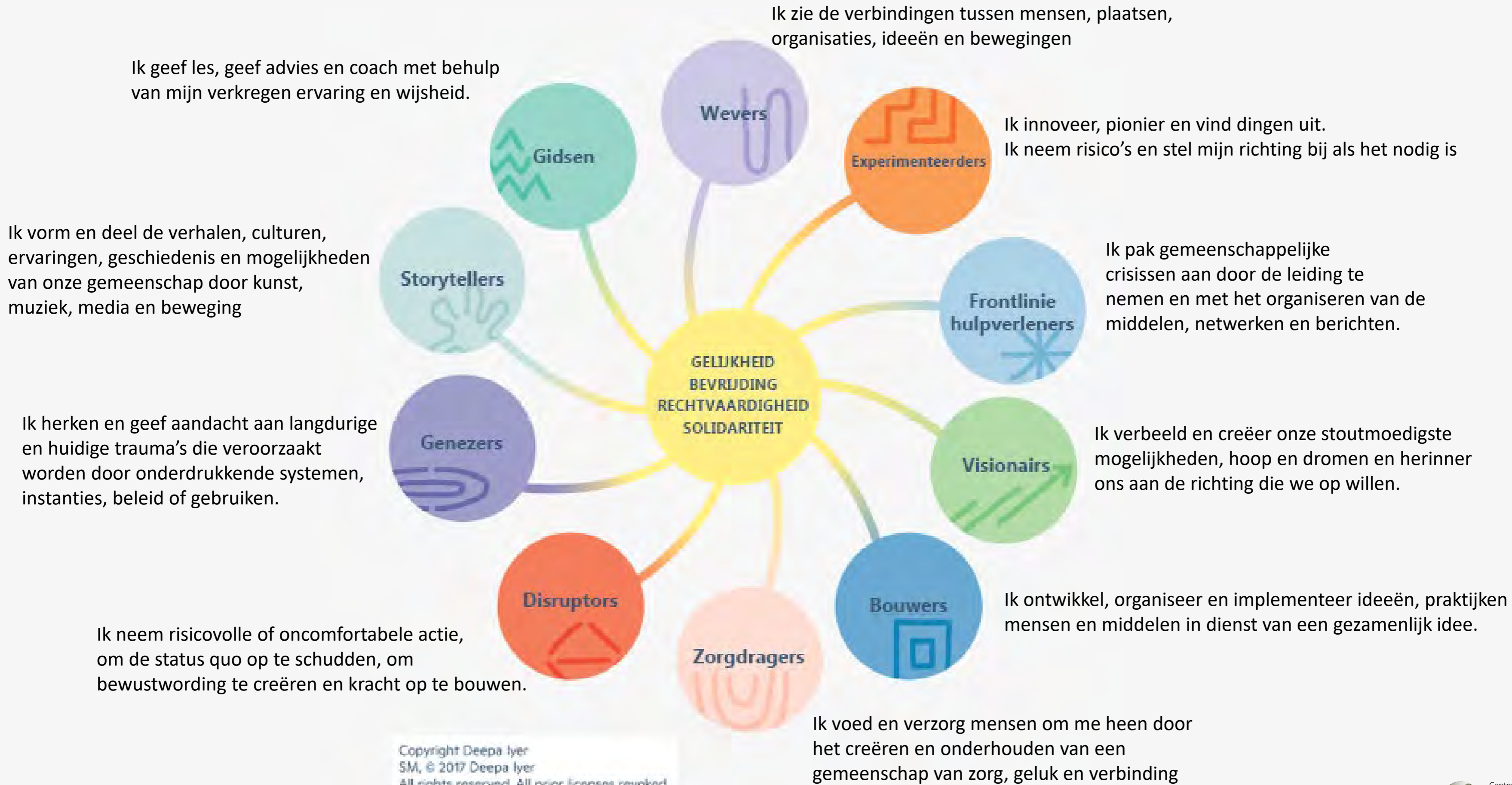
Social change map

- Nederlandse vertaling

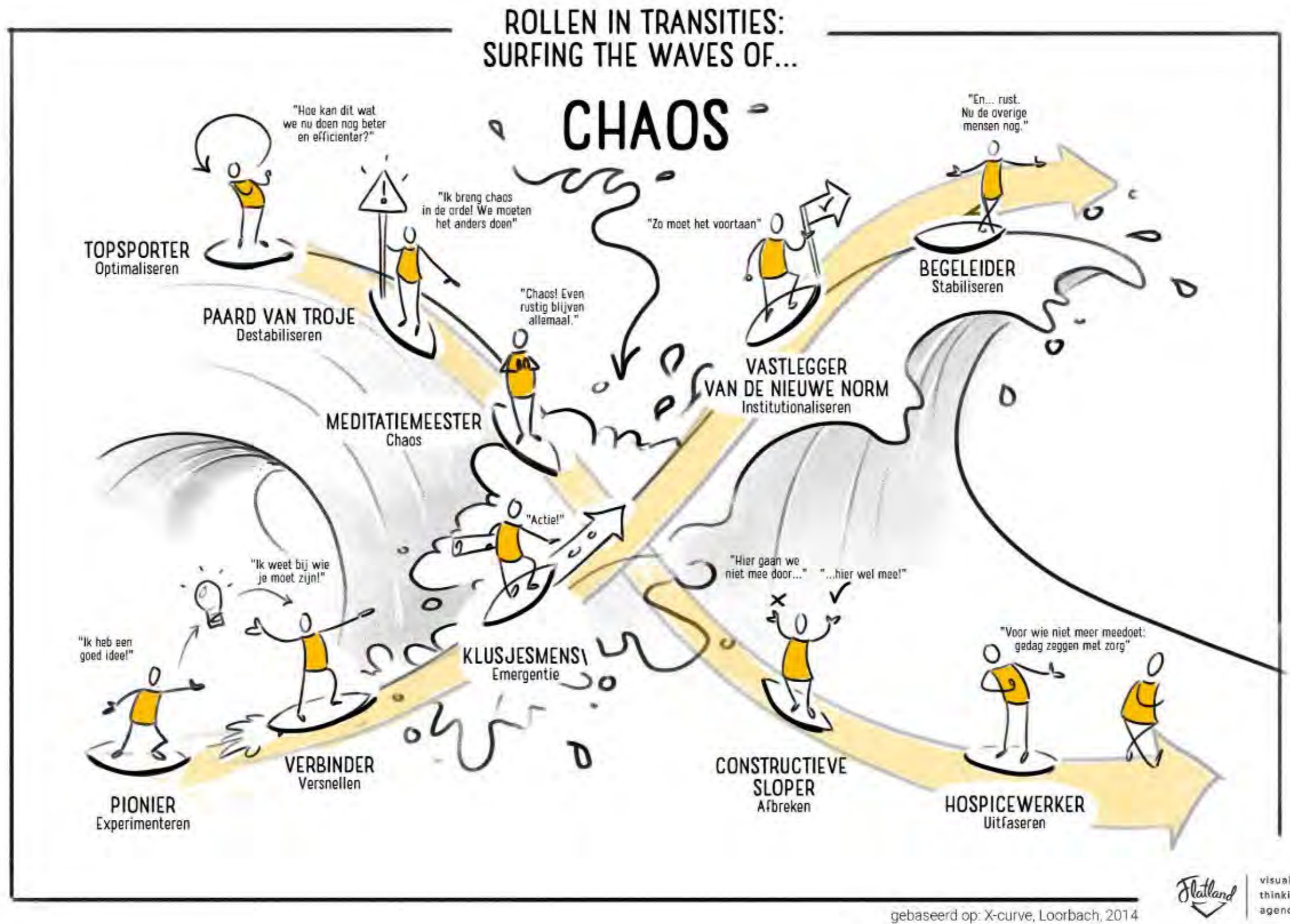

Copyright Deepa Iyer
SM, © 2017 Deepa Iyer
All rights reserved. All prior licenses revoked.

Meer informatie op:
<https://www.socialchangemap.com/>

Copyright Deepa Iyer
SM, © 2017 Deepa Iyer
All rights reserved. All prior licenses revoked.

Bron: Lotte de Wolde (tekenaar bij Flatland Agency) maakte deze tekening tijdens de opleiding Transitie maker van DRIFT. Gebaseerd op de theorie X-curve – Hebinck et al 2022

LES SLIDES

Je rol beschrijven

Stap 4:

Schrijf op basis van je notities een persoonlijke statement.

Begin met:

- Ik zie voor mezelf een rol als

Gebruik als je wil:

- Voor mij betekend deze rol ...
- Hiervoor gebruik ik mijn sterktes
- Dat doe ik binnen de context van
- Hiervoor neem ik acties zoals
- Ik vind het nog lastig om

Stap 5:

Lees je persoonlijk statement voor aan de groep

Centre of Expertise
Brede Welvaart & Nieuw Ondernemerschap
Powered by *avans*

Ine Mols
Rollen in Transitie naar
een Nieuwe Economie

Tot slot

Het onderzoek voor en de ontwikkeling van deze toolkit werd uitgevoerd vanuit het Centre of Expertise Brede Welvaart & Nieuw Ondernemerschap. Zowel het onderzoek als deze uitgave zijn tot stand gekomen met dank aan financiering van Regieorgaan SIA.

Afbeeldingen

Alle afbeeldingen (tenzij anders vermeld), zijn afkomstig van www.unsplash.com en worden gebruikt onder hun 'free to use' licentie.

Centre of Expertise
Brede Welvaart & Nieuw Ondernemerschap

Powered by *avans*

Deze toolkit is afkomstig van:

www.toolkit-agency-hbo.nl

Op deze projectpagina is het volledige
materiaal inclusief docenthandleiding en
aanvullende lesmaterialen te vinden.

Ine Mols

Post-doc onderzoeker
Docent Business Innovation

CONTACT?

T: 0638896123

M: i.mols@avans.nl

